

Датум: 30.06.2023.

Број:

АНАЛИЗА ЗДРАВСТВЕНОГ СТАЊА СТАНОВНИШТВА КОЛУБАРСКОГ ОКРУГА ЗА 2022. ГОДИНУ

1. УВОД

Анализа здравственог стања становништва Колубарског округа за 2022. годину заснива се на комплексном сагледавању и сажимању основних демографских показатеља и здравствене статистике, што има за циљ оцену здравственог стања становништва, а самим тим и примену тих резултата у даљем планирању, организацији и спровођењу здравствене заштите ради, очувања и унапређења здравља становништва.

Познавање здравственог стања становништва је важан елемент за здравствену службу, јер се без тога не може планирати здравствена заштита. Специфичност здравствених потреба и захтева за њихово задовољење је у тесној вези са структуром популације. Постоје знатне разлике у здравственим потребама и захтевима између сеоског и градског становништва, између млађих и старијих добних група, између жена и мушкараца, између становника различитог нивоа образовања. Ове разлике у испољавају специфичан морбидитет и морталитет, условљавају развој и организацију здравствене заштите, развој здравственог кадра, улагања у опрему и простор.

За анализу здравственог стања, коришћени су рутински подаци демографске и здравствене статистике. За податке о морталитету је коришћена база података Потврда о смрти. Подаци о животној средини су узети из редовних извештаја Центра за хигијену и хуману екологију. Подаци о имунизацији су преузети из редовних извештаја Центра за контролу и превенцију болести. Периодични статистички извештаји здравствених установа за 2022. годину су послужили као извор података о кадровима запосленим у здравственим установама округа, коришћењу здравствене заштите и раду здравствених установа на подручју Колубарског округа, за ХНБ регистри, коришћени су и неки показатељи квалитета рада здравствених установа који могу употпунити слику здравственог стања становништва.

2. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ТЕРИТОРИЈИ И СТАНОВНИШТВУ

2.1. СТАНОВНИШТВО ПРЕМА БРОЈУ, ПОЛУ, СТАРОСТИ И РАДНОЈ АНГАЖОВАНОСТИ

Колубарски округ се простире у средњем делу западне Србијена 2474 км², од чега пољопривредне површине чине 68,9%. У шест општина Колубарског округа (Ваљево,

+381(0)14 291-041

plan.analiza@
zzjzvaljevo.org.rs

14000 Ваљево,
Владике Николаја 5

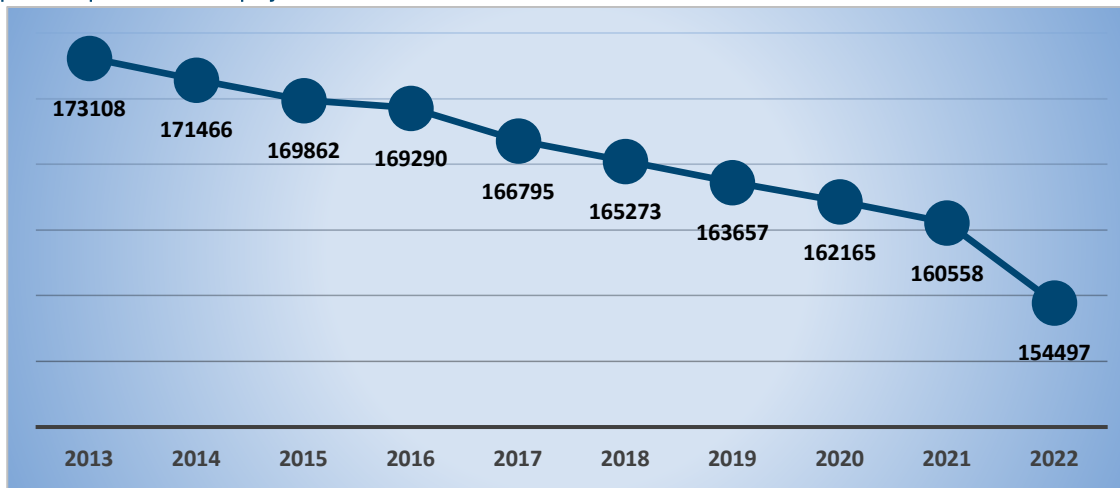

Датум: 30.06.2023.

Број:

Лајковац, Љиг, Мионица, Осечина и Уб), према Попису становништва, домаћинстава и станова 2011. године, Републичког завода за статистику Србије, живи 174.513 становника (192.204 по Попису 2002.). Према попису из 2022. године објављеног на сајту Републичког завода за статистику Србије за 2022. годину број становника Колубарског округа износи 154.497 (Графикон 1). Просечна густина насељености износи 66,15 становника на 1 км². У укупном броју становништва женски пол је доминантнији са 50,44% учешћа (Графикон 2).

Графикон бр 1. Кретање становништва Колубарског округа од 2013. – 2022. године - према проценама броја становника по годинама

Једна од најзначајнијих карактеристика становништва које живи на територији КО је депопулација, што је приказано на графикону 1, просечна старост становништва се повећава што поред проблема у систему здравствене заштите представља и национално питање.

Културно – историјске знаменитости овог краја су: Муселимов конак - типичан пример турске архитектуре, сазидану XVIII веку, Кула Ненадовића, коју је 1813. године подигао војвода Јаков, Ваљевска црква, из 1838. године и представља редак пример монументалне класицистичке грађевине у Србији. У округу је развијена метална индустрија, пољопривредна производња (производња шљива, малина, купина и јагода) и прехранбена производња. Туристичка места у округу су планина Дивчибаре и Бања Врујци и бројни манастири.

Графикон 2. Становништво Колубарског округа према полу

+381(0)14 291-041

plan.analiza@
zzjzvaljevo.org.rs

14000 Ваљево,
Владике Николаја 5

Датум: 30.06.2023.

Табела бр. 1 Број становника Колубарског округа по општинама према попису из 2022. године РСЗ

Број:

	МУШКАРЦИ	ЖЕНЕ	УКУПНО
ВАЉЕВО	39915	42254	82169
ЛАЈКОВАЦ	6954	6871	13825
ЉИГ	5385	5326	10711
МИОНИЦА	6134	5927	12061
ОСЕЧИНА	5153	4798	9951
УБ	13022	12758	25780
КОЛУБАРСКИ ОКРУГ	76563	77934	154497

Уједињене нације старост становништва процењују према пропорцији становништва оба пола од 65 и више година у укупном становништву. Та пропорција становништва у Колубарском округу има тенденцију благог повећања. Становништво припада врло старој популацији, јер је удео становништва старијег од 65 година у општој структури 23,31%. Број лица и процентуално учешће лица старих преко 65 година, из пописа у попис је све веће, док истовремено број лица млађих од 19 година се смањује тако да индекс старења износи 169,02. Реална је претпоставка да се такав тренд и даље наставља. Просечна старост становништва је 44,97 година.

2.2. ВИТАЛНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ОКРУГА

Под природним кретањем становништва подразумева се таква промена становника која настаје природним, односно биолошким путем, рађањем и умирањем (наталитет и морталитет). Подаци су преузети са сајта Републичког завода за статистику (природно кретање становништва), последњи објављени за 2022. годину.

Наталитет је позитивни фактор у природном кретању и мери се стопом наталитета. Последњих неколико година стопа наталитета има ниске вредности (мање од 15,00/1000). У 2022. години стопа наталитета на нивоу Округа је 8,1‰.

+381(0)14 291-041

Морталитет је негативан фактор у природном кретању становништва и представља ужи здравствени индикатор. Може се посматрати као општа и специфична смртност и мери се стопом морталитета. Стопа опште смртности на нивоу Округа у 2022. години је 21,7‰, док је у 2020. години износила 18‰.

plan.analiza@
zzjzvaljevo.org.rs

Природни прираштај и витални индекс објашњавају суштину природног кретања становништва. Природни прираштај даје разлику између рођених и умрлих, а витални индекс тумачи рационалност природног прираштаја тј. даје однос живорођених према умрлим.

14000 Ваљево,
Владике Николаја 5

Датум: 30.06.2023.

Број:

Центар за промоцију здравља, анализу, планирање и организацију здравствене заштите, информатику и биостатистику у здравству

Као резултат смањеног броја живорођених и повећаног броја умрлих смањило се и пораст броја становништва што указује на пад стопе природног прираштаја која сада за 2022. годину за Колубарски округ износи – 13,6‰.

Смртност одојчади је најважнији индикатор здравственог стања становништва и мера друштвено - економских услова у којима популација живи и ради. То је најосетљивији индикатор доступности, коришћења и ефикасности здравствене заштите.

Стопа смртности одојчади на нивоу Округа у 2022. години имала је вредност од 6,2‰ (број умрле одојчади на 1000 живорођених).

Очекивано трајање живота према Републичком заводу за статистику износи 72,7 за мушки пол и 77,1 за женски. За Колубарски округ просечна старост умрлог лица је 75,7.

3. ОПШТИ ПОКАЗАТЕЉИ ЗДРАВСТВЕНОГ СТАЊА СТАНОВНИШТВА

3.1. МОРБИДИТЕТ

Општи морбидитет као индикатор здравственог стања становништва на територији Колубарског округа, у овој анализи, посматран је кроз Извештаје о обољењима, стањима и повредама и индивидуалним пријавама одређених болести на нивоу примарне здравствене заштите.

У оквиру анализе морбидитета, ванболнички морбидитет се прати према коришћењу и евиденцијама болести, стања и повреда у областима-службама примарне здравствене заштите: предшколске деце, школске деце и омладине, одраслог становништва и жена.

3.1.1. Амбулантно-диспанзерски морбидитет

Морбидитет (обољевање) на подручју Колубарског округа у 2022. години регистрован је кроз медицинску документацију и евиденцију која се води у свим здравственим установама на округу. Постоји и део становништва који се и поред нарушеног здравља не јавља лекару.

Извештаји о утврђеним обољењима и стањима у приватним ординацијама се достављају Заводу за јавно здравље Ваљево. Регистровани морбидитет рефлектује углавном реалну слику здравственог стања.

На подручју Колубарског округа у 2022. години кроз рад здравствених служби регистровано је 360.952 обољења са стопом морбидитета 2248,11/1000. Без обзира што сви болесни не користе здравствену заштиту, као што ни сви који посећују здравствену установу нису болесни, овако регистрован Мб указује да просечно на сваког становника Колубарског округа долази скоро два обољења.

+381(0)14 291-041

plan.analiza@
zzjzvaljevo.org.rs

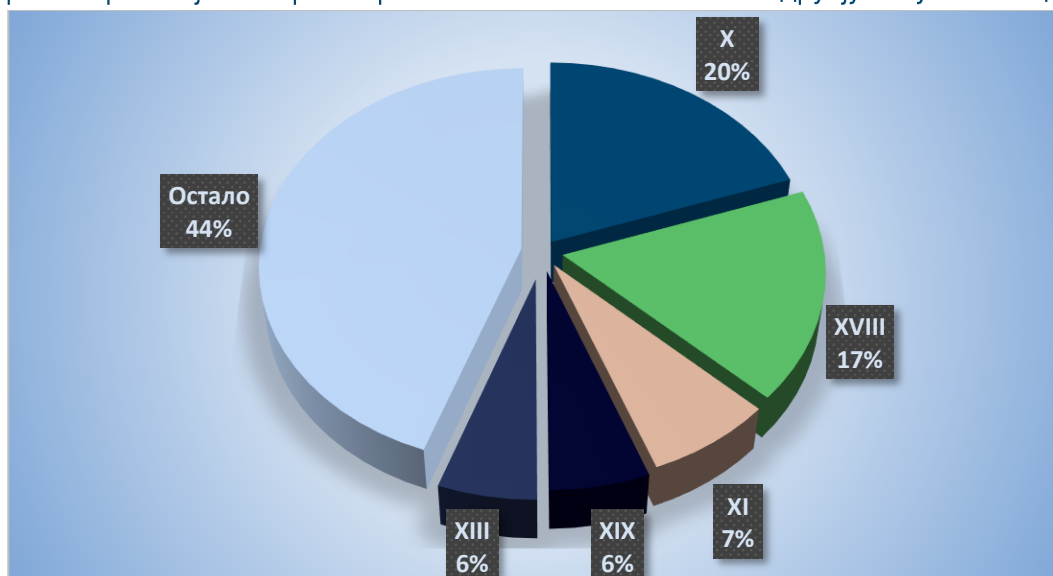
14000 Ваљево,
Владике Николаја 5

Датум: 30.06.2023.

Број:

Графикон бр. 3 Најчешће регистрована обољења и стања на подручју КО у 2022. години

- X - Болести система за дисање
- XVIII – Симтоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази
- XI - Болести система за варење
- XIX- Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора
- XIII – Болести мишићно коштаног система и везивног ткива

Табела бр.2 Најређе регистрована обољења и стања на подручју КО у 2022. год.

	ГРУПА ОБОЉЕЊА ИЛИ СТАЊА ПО X МЕЂУНАРОДНОЈ КЛАСИФИКАЦИЈИ	БРОЈ ОБОЉЕЊА
1	VI Болести нервног система	5785
2	VIII Болести ува и болести мастодног наставка	5369
3	V Душевни поремећаји и поремећаји понашања	4703
4	IV Болести жлезда са унутрашњим лучењем, исхране и метаболизма	4257
5	VII Болести ока и припојака ока	3629
6	II Тумори	2629
7	III Болести крви, крвотворних органа и поремећаја имунитета	2393
8	XV Трудноћа, рађање и бабиње	587
9	XVII Урођене наказности, деформације и хромозомске неправилности	199
10	XVI Стања у порађајном периоду	137

+381(0)14 291-041

plan.analiza@
zzjzvaljevo.org.rs

14000 Ваљево,
Владике Николаја 5

3.1.2. Хронична масовна незаразна обољења

Највећи социјално медицински значај имају болести кардиоваскуларног система и малигнитети јер доминирају нашом националном патологијом и у структури морталитета (умирања) и у структури морбидитета (разбољевања). Ради се о болестима које су:

Датум: 30.06.2023.

Број:

Центар за промоцију здравља, анализу, планирање и организацију здравствене заштите, информатику и биостатистику у здравству

- ☞ дуготрајне, масовне и остављају резидуалну неспособност
- ☞ последице које остављају су бројне и захватају низ сфера друштва (здравствене, економске и социјалне)
- ☞ захтевају дуги период стручног надзора и опсервације
- ☞ већина терапијских мера су неугодне и дуготрајне
- ☞ већина болести из групе кардиоваскуларних и малигнитета су неизлечиве
- ☞ на њихову појаву превасходно утичу фактори понашања
- ☞ превенција ових болести се огледа првенствено у борби против фактора ризика ових болести, а то су неправилна исхрана, недовољна физичка активност, пушење, алкохол и стрес.

3.1.2.1. Малигна обољења

Ради праћења и боље евиденције оболелих од малигнух обољења води се регистар за малигне болести у који се уносе обрађени подаци из пријава пристиглих из здравствених установа. У 2022. години у Завод је пристигло 535 пријава новооболелих, у 2021. години је било 623 новооболелих – за ову годину допуна је у току, док је за 2020. годину закључен унос са 747 новооболела.

У последњих осам година код мушке популације најбројнији су :

- ☞ C18 - C20 - злоћудни тумор задњег црева
- ☞ C34 - злоћудни тумор душника и плућа
- ☞ C61 - злоћудни тумор простате

У истом периоду код женске популације најбројнији су :

- ☞ C50 - злоћудни тумор дојке
- ☞ C18 - C20 - злоћудни тумор задњег црева
- ☞ C56 - злоћудни тумор јајника

Најчешћи малигнитети који се јављају на територији Колубарског округа су :

Табела бр. 3 Новооткривени - мушки пол

Година	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2022	2022
C34	108	107	114	107	115	79	90	86	78	62
C18-C20	76	72	55	92	69	54	63	75	63	72
C61	27	45	50	37	45	49	62	35	39	32
C16	21	28	20	26	23	22	24	16	29	19
C67	37	35	32	32	23	30	21	28	38	20
C32	24	24	24	13	13	22	13	14	12	10
Све локал. без са коже	460	469	437	442	445	399	404	384	364	320

+381(0)14 291-041

plan.analiza@
zzjzvaljevo.org.rs

14000 Ваљево,
Владике Николаја 5

Датум: 30.06.2023.

Број:

Табела бр. 4 Новооткривени - женски пол

Година	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2022	2022
С50	110	101	101	82	94	91	86	82	103	99
С18-С20	48	57	46	42	57	52	38	45	32	46
С34	35	41	42	29	35	30	27	39	39	20
С53	35	30	35	31	23	30	28	31	19	15
С54	25	25	27	18	14	27	25	22	33	15
С56	22	31	20	18	24	17	18	18	35	21
С16	10	15	11	10	13	13	10	6	7	9
Све локал. без са коже	407	392	372	358	371	372	343	352	383	303

3.1.2.2. Дијабет

Дијабет је друго обољење из групе хроничних масовних незаразних обољења које због учесталости јављања има велики социо-медицински значај. Болест представља трајно прогресивно патолошко стање и болесници се доживотно лече. Последице у економском, социјалном и здравственом погледу су велике, како за оболеле тако и за целу друштвену заједницу. Пријаве и одјаве оболелих од дијабета су проблем као и код свих других обољења, која су обавезна да се пријављују. Током 2022. године број новооткривених оболелих од дијабета био је 392.

Табела бр.5 Број новооткривених оболелих од дијабета у периоду 2013 - 2022. године

ОПШТИНА	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2022	2022
Ваљево	237	223	170	164	163	124	140	82	55	127
Осечина	51	39	48	41	57	53	39	21	5	22
Мионица	28	38	21	43	43	37	17	9	8	14
Љиг	39	64	59	51	66	62	43	33	54	52
Уб	43	64	51	67	84	68	133	42	73	105
Лајковац	11	27	26	27	38	49	43	5	9	72

+381(0)14 291-041

plan.analiza@
zzjzvaljevo.org.rs

3.1.2.3. Психозе

Психозе су обољења која заузимају после малигних болести и дијабета значајно место у укупном морбидитету. У Заводу за јавно здравље постоји проблем са евидентирањем ових обољења због слабог пријављивања тако да је у 2022. години пристигло само 21 пријава иако је број оболелих већи.

14000 Ваљево,
Владике Николаја 5

Датум: 30.06.2023.

Број:

Табела бр. 6 Број пријава психоза у периоду 2013 - 2022. години

Општина	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2022	2022
Ваљево	17	14	10	9	10	8	27	11	10	7
Осечина		1		2	2	0	1		2	1
Мионица	2	1	2	1	1	1	1	1	1	3
Љиг	1	2		2		0	3	3	3	3
Уб	4	3	7	4	4	4	4	5	3	6
Лајковац	4	2	5	2	2	0	2	2	2	4

3.1.2.4. Кардиоваскуларне болести

Кардиоваскуларне болести, а нарочито коронарна болест и мождана апоплексија, задњих година бележе умерен раст. Током 2022. године број новооткривених оболелих од коронарних болести срца био је 804.

Табела бр.7 Број пријава оболелих од коронарних болести срца у периоду 2013 - 2022. године

Општина	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2022	2022
Ваљево	265	295	388	343	355	407	365	338	327	560
Осечина	26	44	23	38	26	33	32	39	35	36
Мионица	30	24	28	30	28	42	33	28	22	73
Љиг	27	25	16	11	31	33	31	14	35	26
Уб	64	71	53	73	61	67	63	77	37	62
Лајковац	58	31	27	31	35	30	31	26	45	47

3.1.3. Болнички морбидитет

Болнички морбидитет се евидентира при стационарном лечењу пацијената и не обухвата рад дневне болнице. Према извештају о хоспитализацијама (појединачни извештаји) у Општој Болници у Ваљевоу у 2022. години лечено је 19.749 пацијената.

+381(0)14 291-041

plan.analiza@
zzjzvaljevo.org.rs

14000 Ваљево,
Владике Николаја 5

Датум: 30.06.2023.

Број:

Табела бр.8 Болничко лечење на подручју Колубарског округа у периоду 2012 - 2022. године

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2022	2022
Бр Постеља	652	652	652	652	652	652	652	652	652	652
Број лица	21593	21613	22008	21577	21657	22085	22128	15797	17054	19749
БО дани	157086	163570	161605	159433	167041	154052	150029	103817	114991	119314
Дуж. лечења	7,27	7,57	7,34	7,39	7,05	6,98	6,78	6,57	6,74	6,32
Заузт. постеља	66,01	68,73	67,91	66,81	64,35	64,73	63,04	47,76	48,32	50,25

Укупан број постеља Општој болници Ваљево, која је једина стационарна установа Колубарског округа, износи 652 и 35 неонатолошких. Заузетост ових постеља је 50,32%, а просечна дужина хоспитализације износи 6,32 дана. Подаци за број лечених лица као и број остварених дана болничког лечења преузети су са портала за унос хоспитализованих лица Института за јавно здравље Србије.

Заузетост постеља, као и просечна дужина лечења на појединим одељењима може се видети у следећој табели.

+381(0)14 291-041

plan.analiza@
zzjzvaljevo.org.rs

14000 Ваљево,
Владике Николаја 5

Датум: 30.06.2023.

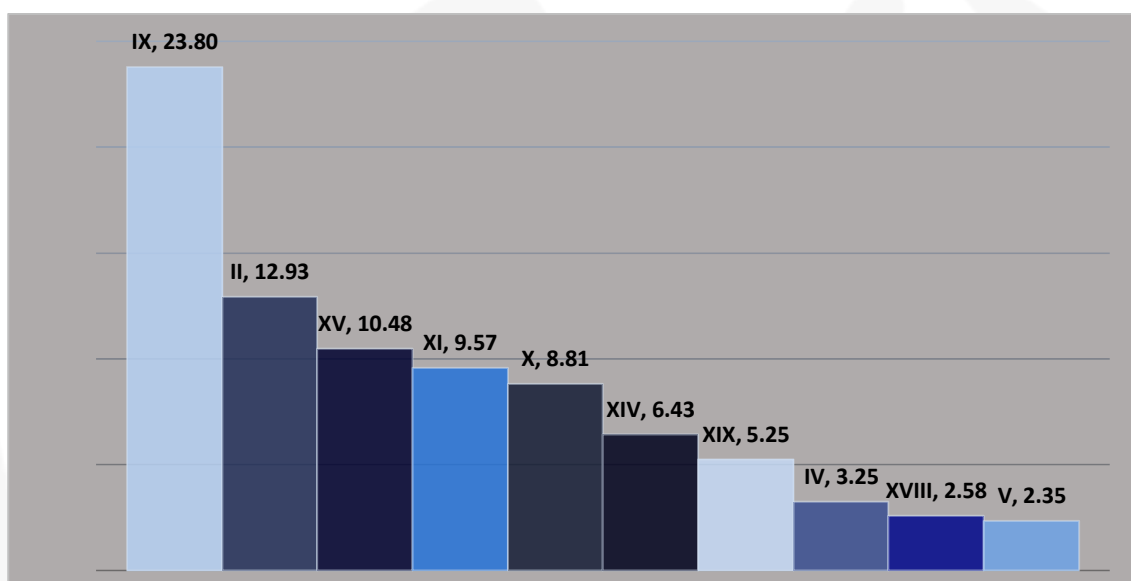
Број:

Табела бр .9 Општа болница Ваљево

Одељење	Постеља	Лечена лица	Остварено бо. дана	Просечна дужина лечења (у данима)	Заузетост постеља (у %)
Унутрашње болести	124	5384	26652	4.95	58.89
Дерматовенерологија	7				
Онкологија са палијативном негом	20	732	4629	6.32	63.41
Пнеумофтизиологија (ТБЦ)	60	1061	12451	11.74	56.85
Неурологија	45	835	7122	8.53	43.36
Инфективно	19	372	3661	9.84	52.79
Хирургија општа са дејом	95	3319	16301	4.91	47.01
Ортопедија и трауматологија	50	767	8131	10.60	44.55
Офталмологија	9	247	541	2.19	16.47
ОРЛ	14	507	1521	3.00	29.77
Урологија	27	697	3427	4.92	34.77
Психијатрија	50	459	8651	18.85	47.40
Педијатрија	19	926	3243	3.50	46.76
Укупно гинекологија	68	2937	14048	4.78	56.60
Продужена нега	35	419	5911	14.11	46.27
Интензивна нега	10	257	3301	12.84	90.44
Укупно	652	18979	114991	6.32	50.25

У структури болнички лечених лица током 2022. године хоспитализовано је више женске него мушке популације, исказано у процентима жене са 54,66%, а мушкарци са 45,34%.

Графикон бр. 4 Десет најчешћих обољења у Општој болници Ваљево за 2022. годину

+381(0)14 291-041

plan.analiza@
zzjzvaljevo.org.rs

14000 Ваљево,
Владике Николаја 5

Датум: 30.06.2023.

Број:

1. IX – Болести система крвотока – 4699
2. II - Тумори – 2554
3. XV - Трудноћа, рађање и бабиње – 2070
4. XI -Болести система за варење – 1890
5. X- Болести система за дисање – 1740
6. XIV- Болести мокраћно-полног система – 1269
7. XIX -Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора – 1036
8. IV - Болести жлезда са унутрашњим лучењем, исхране и метаболизма - 642
9. XVIII – Симптоми знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази – 509
10. V – Душевни поремећаји и поремећаји понашања -465

3.2. МОРТАЛИТЕТ

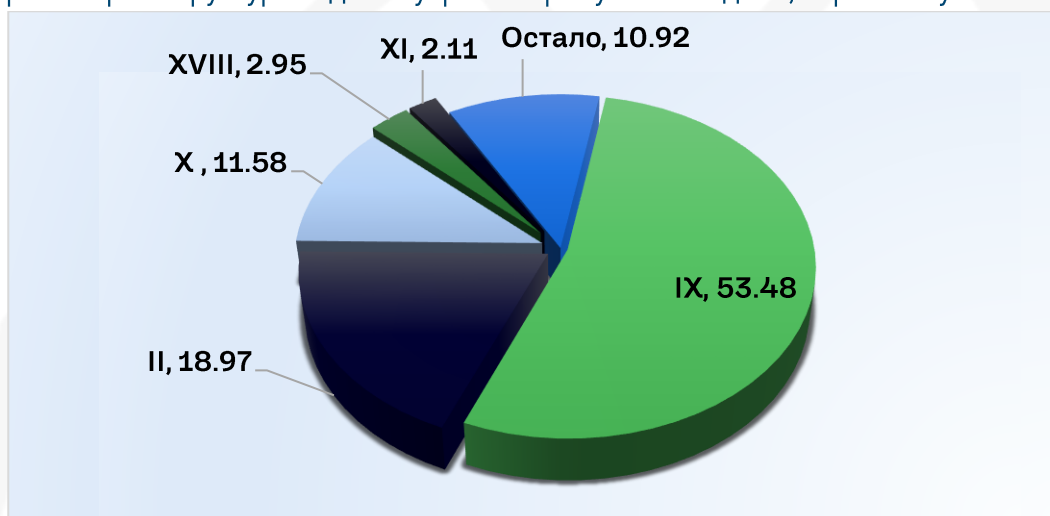
Један од најважнијих индикатора здравственог стања становништва је морталитет. Морталитет статистички може да се прати као општа смртност, специфична смртност, смртност према узроцима смрти и др. Стопа опште смртности у Округу је у 2022. години износила 17,11‰, према подацима преузетих из Сервиса јавног здравља Института за јавно здравље Србије.

Специфична смртност користи се за праћење смртности по старости, полу, врсти болести и др. Стопа смртности одојчади (изражена на 1000 живорођених) на нивоу Округа у 2020. години била је 3,8‰.

Најчешћи узроци смрти становништва у 2022. години су:

- Болести система крвотока,
- Тумори,
- Болести система за дисање,
- Симптоми, знаци и патолошки, клинички и лабораторијски налази,
- Болести система за варење.

Графикон бр. 5 Структура водећих узрока смрти у 2022. години, изражено у %

+381(0)14 291-041

plan.analiza@
zzjzvaljevo.org.rs

14000 Ваљево,
Владике Николаја 5

Датум: 30.06.2023.

Број:

Две водеће групе узрока смрти су кардиоваскуларне болести и малигне болести и оне чине 72.44% од укупног морталитета, што говори да хронично-незаразне болести доминирају патологијом становништва Колубарског округа. Значајно мањи удео имају све остале групе болести и стања.

Болести система крвотока су на првом месту од водећих узрока смрти. Током 2022. године од болести система крвотока умрло је 1.469 особа, или 53,48% од укупно умрлих. Најчешћа дијагнозе болести биле су инфаркт миокарда, кардиомиопатија, повишен крвни притисак, затим прекид срчаног рада, инсуфицијенција срца и следи инфаркт мозга.

На другом месту водећих узрока смрти су малигни тумори од којих је током 2022. године умрло 521 особе, или 18,97% од укупно умрлих. Код жена најчешћи узроци смрти су карциноми дојке карцином колона и ректума и карцином плућа и бронха. Код мушкараца водећи узроци смрти су карцином колона и ректума, плућа и бронха и простате.

Болести система за дисање су на трећем месту од водећих узрока смрти, од којих је у 2022. години умрло 318 особа или 11,58% од укупно умрлих, а као најчешће дијагнозе су запаљења плућа узрокована вирусом и неозначеним микроорганизмима, хронична опструктивна болест плућа и неклассификована респираторна инсуфицијенција.

Група симптоми, знаци и патолошки, клинички и лабораторијски налази заузима четврто место у структури узрока смрти са 81 умрлих или 2,95% од укупно умрлих. Позиција ове групе болести у структури морталитета указује, да треба унапредити квалитет података при утврђивању узрока смрти у Класификацији болести, повреда и узорка смрти.

Болести система за варење заузимају пето место у структури узрока смрти са 58 умрлих или 2,11%.

+381(0)14 291-041

plan.analiza@
zzjzvaljevo.org.rs

14000 Ваљево,
Владике Николаја 5

Датум: 30.06.2023.

Број:

Табела бр. 10 Водећи узроци смрти на територији Колубарског округа

Група обољења или стања по МКБ-у	2019		2020		2022		2022	
	Број	Стопа	Број	Стопа	Број	Стопа	Број	Стопа
I Заразне и паразитарне болести	28	0,17	120	0,74	235	1,46	43	0,27
II Тумори	448	2,74	438	2,70	436	2,72	521	3,24
III Болести крви, болести крвотворних органа и поремећаја имунитета	6	0,04	9	0,06	10	0,06	2	0,01
IV Болести жлезда са унутрашњим лучењем, исхране и метаболизма	47	0,29	39	0,24	67	0,42	50	0,31
V Душевни поремећаји и поремећаји понашања	15	0,09	8	0,05	10	0,06	18	0,11
VI Болести нервног система	19	0,12	23	0,14	15	0,09	25	0,16
VII Болести ока и припојака ока								
VIII Болести ува и болести мастоидног наставка								
IV Болести система крвотока	1433	8,76	1553	9,58	1605	10,00	1469	9,15
X Болести система за дисање	136	0,83	221	1,36	643	4,00	318	1,98
XI Болести система за варење	58	0,35	64	0,39	54	0,34	58	0,36
XII Болести коже и болести поткожног ткива	2	0,01			2	0,01		
XIII Болести мишићно коштаног система и везивног ткива	2	0,01			3	0,02	5	0,03
XIV Болести мокраћно полног система	44	0,27	34	0,21	43	0,27	42	0,26
XV Трудноћа, рађање и бабиње								
XVI Стања у порођајном периоду					3	0,02	1	0,01
XVII Урођене наказности, деформације и хромозомске неправилности	97	0,59	2	0,01	1	0,01	2	0,01
XVII Симптоми, знаци и пат. Клин. и лабораторијски налази	2	0,01	89	0,55	129	0,80	81	0,50
XIX Повреде, тровања и последице деловања сп. Фактора	60	0,37	2	0,01	9	0,06	8	0,05
XX Спољашњи узроци оболевања и умирања	1	0,01	44	0,27	65	0,40	62	0,39
XXI Фактори који утичу на здравствено стање и контакте са здрав. Службом	28	0,17						
XXII Шифре за посебну намену							42	0,26
Укупно	2398	14,65	2646	16,32	3330	20,74	2747	17,11

+381(0)14 291-041

plan.analiza@
zzjzvaljevo.org.rs

14000 Ваљево,
Владике Николаја 5

Датум: 30.06.2023.

Број:

3.2.1. Болнички морталитет

Током 2022. године у стационарној установи Колубарског округа умрло је 1.080 пацијента (стопа леталитета 5,47/100), односно од 100 лечених умрло је 5,47 пацијената. Главни узрок умирања биле су болести система крвотока.

3.3. ЗДРАВСТВЕНО СТАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ГРУПА СТАНОВНИШТВА

Ванболнички морбидитет појединих категорија становништва

У оквиру анализе морбидитета, ванболнички морбидитет се прати према коришћењу и евиденцијама болести, стања и повреда у областима-службама примарне здравствене заштите: предшколске деце, школске деце и омладине, одраслог становништва и жена. Подаци који се односе на становништво преузети су из последње доступне процене становништва прослеђене од стране Института за јавно здравље Србије.

3.3.1 Здравствено стање деце и школске омладине

На подручју Колубарског округа здравственом заштитом обухваћено је 29.156 деце, од тога предшколског узраста (0-6 г.) 9.399 и школске деце и омладине (7-18 г.) 19.757.

3.3.1.1. Предшколска деца (0 - 6 год.)

У диспанзерима за здравствену заштиту предшколске деце (0 - 6 г.) током 2022. године регистровано је 55.496 обољења. На свако дете овог узраста регистровано је 5,90 обољења.

Најчешће су се јављале (графикон бр.6) :

- Болести система за дисање (X група),
- Симптоми, знаци и патолошки, клинички и лабораторијски налази (XVIII група),
- Болести система за варење (XI група),
- Заразне и паразитарне болести (I група)
- Болести коже и болести поткожног ткива (XII група)

+381(0)14 291-041

plan.analiza@
zzjzvaljevo.org.rs

14000 Ваљево,
Владике Николаја 5

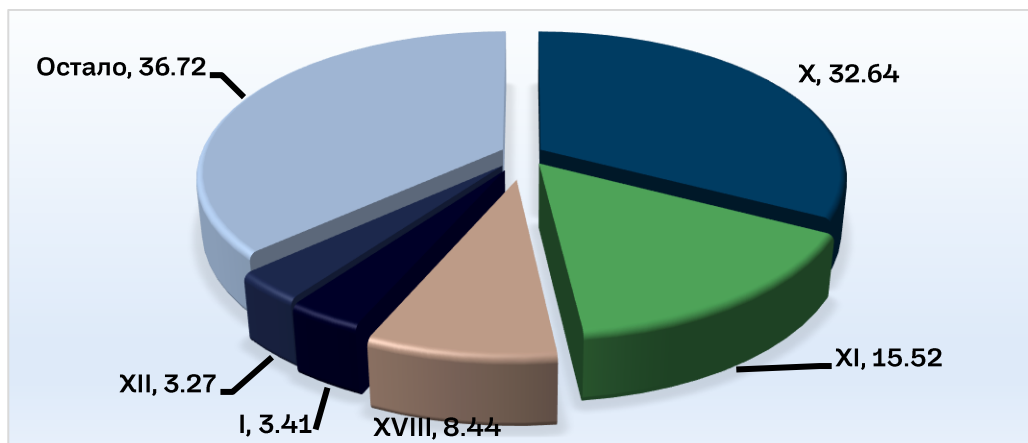

Према приказаним резултатима анализе може се закључити да као разлог посете лекару код предшколске деце доминирају болести система за дисање са 32,64%, на другом месту су симптоми, знаци и патолошки, клинички и лабораторијски налази са 15,52%, затим болести за система за варење са 8,44%, следе заразне и паразитарне болести 3,41% и болести коже и болести поткожног ткива са (2,89%).

Датум: 30.06.2023.

Број:

Графикон бр. 6 Структура регистрованих обољења код предшколске деце на подручју Колубарског округа у 2022. години

Табела бр. 11 Најчешће дијагнозе код предшколске деце на Колубарском округу

РБ. Број	Морбидитетна листа (10 МКБ)	Шифра	Број случајева	Процент
165	Pharyngitis acuta et tonsillitis acuta	J02-J03	7478	13,47
167	Infectiones tractus respiratorii superioris multiplices acutae	J00-J01, J05-J06	6504	11,72
268	Febris causae ingotae	R50	4930	8,88
270	Drugi simptomi, znaci i nenormalnosti klinički i laboratorijski nalazi	R00-R09,... R55-R99	3218	5,80
180	Caries dentium	K02	3129	5,64
170	Bronchitis acuta et bronchiolitis acuta	J20-J21	2548	4,59
199	Druge bolesti kože i potkožnog tkiva	L10-L99	1195	2,15
140	Bolesti srednjeg uva i bolesti mastoidnog nastavka	H65-H75	973	1,75
166	Laryngitis et tracheitis acuta	J04	972	1,75
34	Varicella et Herpes zoster	B01-B02	635	1,14

+381(0)14 291-041

3.3.1.2. Школска деца и омладина (7 - 18 год.)

plan.analiza@
zzjzvaljevo.org.rs

У диспанзерима за здравствену заштиту школске деце и омладине на подручју Колубарског округа у 2022. години евидентирано је 53.933 обољења односно 2.73 обољења на једно дете узраста 7-18 година.

14000 Ваљево,
Владике Николаја 5

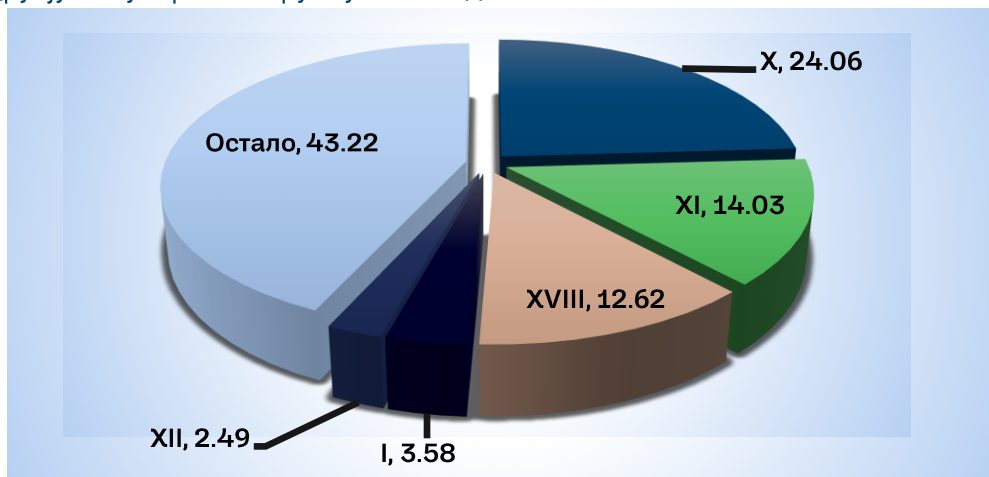
Код школске деце и омладине у 2022. години најчешће групе регистрованих обољења и стања су (графикон бр. 7):

Датум: 30.06.2023.

Број:

- болести система за дисање (X група),
- болести система за варење (XI група),
- симптоми, знаци и патолошки и клинички и лабораторијски налази (XVIII група),
- заразне и паразитарне болести (I група)
- болести коже и болести поткожног ткива (XII група)

Графикон бр. 7 Најчешће регистрована обољења и стања код школске деце и омладине на подручју Колубарског округа у 2022 години

И код школске деце и омладине, болести система за дисање су најчешће дијагностификована обољења органа за дисање са 24,06%, на другом месту су болести система за варење са 14,03%, па недовољно дефинисана стања са 12,62%.

Табела бр. 12 Најчешће дијагнозе код школске деце на Колубарском округу

РБ број	Морбидитетна листа (10 мкб)	Шифра	Број случајева	Процент
165	Pharyngitis acuta et tonsillitis acuta	J02-J03	5837	10,82
167	Infectiones tractus respiratori suoerioris multiplices acutae	J00-J01, J05-J06	4892	9,07
180	Caries dentium	K02	3916	7,26
270	Drugi simptomi,znaci i nenormalnosti klinički i laboratorijski nalazi	R00-R09... R55-R99	3163	5,86
181	Druge bolesti zuba i potpornih struktura	K00-K01, K03-K08	2993	5,55
268	Febris causae ingotae	R50	2793	5,18
170	Bronchitis acuta et bronchiolitis acuta	J20-J21	1125	2,09
281	Druge specifične, nespecifične i višestruke povrede	S00-S01, S04, S09-S11,...T11, T13-T14	939	1,74
41	Druge virusne bolesti	A81, A87-A89... B27-B34	912	1,69
199	Druge bolesti kože i potkožnog tkiva	L10-L99	891	1,65

+381(0)14 291-041

plan.analiza@
zzjzvaljevo.org.rs

14000 Ваљево,
Владике Николаја 5

Датум: 30.06.2023.

3.3.2. Здравствено стање одраслог становништва

Број:

У категорију одраслог становништва спада радно активно становништво, тј. онај део одрасле популације који је носилац социо-економског развоја и од које зависи будућност друштва. Одрасло становништво чине и стара лица животне доби од 65 година и више. Пружање здравствене заштите овом делу популације одликује се методолошким специфичностима које потичу из посебних биолошких и здравствених обележја. Са процесом старења увећава се број хроничних и дегенеративних обољења (хипертензије, болести срца и крвних судова, цереброваскуларна обољења, психички поремећаји, и др.) што захтева активнији однос и веће ангажовање здравствене службе.

На основу података из медицинске евиденције и документације које се воде у службама опште медицине и службама за здравствену заштиту жена, може се пратити и анализирати здравствено стање одраслог становништва.

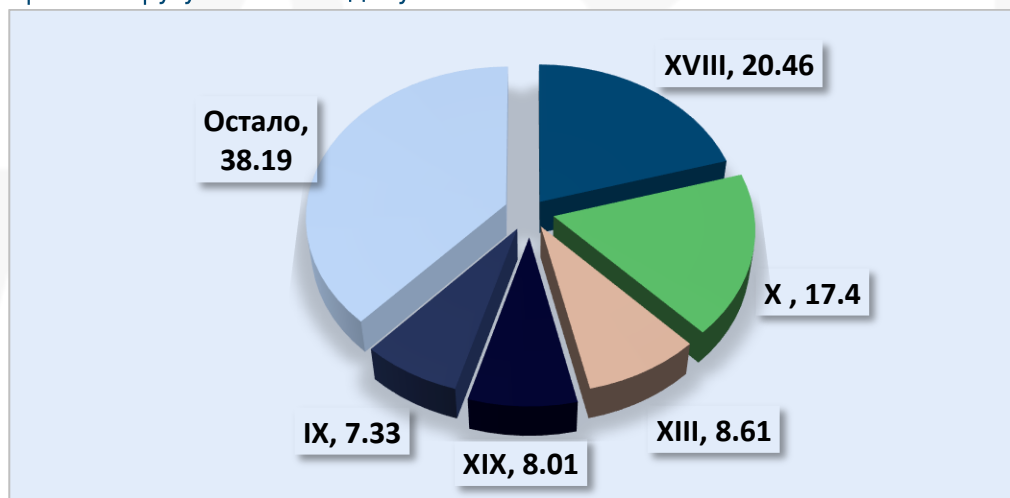
3.3.2.1. Општа медицина

Највећи део становништва први контакт са здравственом службом остварује у служби опште медицине, па и регистровани морбидитет представља најшири и најобухватнији део морбидитета. Број регистрованих обољења је 229.030 са стопом од 1742,97 на 1000 становника старијих од 18 година.

На основу података о утврђеним обољењима и стањима регистрованим кроз извештаје служби опште медицине, уочава се да су најчешће регистроване (графикон. бр. 8):

- 🏥 симптоми, знаци и патолошки и клинички и лабораторијски налази (XVIII),
- 🏥 болести система за дисање (X група),
- 🏥 болести мишићно коштаног система и везивног ткива (XIII),
- 🏥 повреде, тровања и последице деловања спољних фактора (XIX група),
- 🏥 болести система крвотока (IX група),

Графикон бр. 8 Структура регистрованих обољења у служби опште медицине у Колубарском округу за 2022. годину

+381(0)14 291-041

plan.analiza@
zzjzvaljevo.org.rs

14000 Ваљево,
Владике Николаја 5

Датум: 30.06.2023.

Број:

Табела бр. 13 Најчешће дијагнозе у служби опште медицине на Колубарском округу

РБ број	Морбидитетна листа (10 мкб)	Шифра	Број случајева	Процент
270	Drugi simptomi,znaci i nenormalnosti klinički i laboratorijski nalazi	R00-R09, R11-R49, R51-R53, R55-R99	21307	9,30
268	Febris causae ingotae	R50	17773	7,76
165	Pharyngitis acuta et tonsillitis acuta	J02-J03	15893	6,94
167	Infectiones tractus respiratori suoerioris multiplices acutae	J00-J01, J05-J06	14360	6,27
281	Druge specifične, nespecifične i višestruke povrede	S00-S01, S04, S09-S11,... T00-T01, T06-T07, T09, T11, T13-T14	13254	5,79
902	Hitna upotreba U07 (COVID19 - U07.1, U07.2)	U07	11617	5,07
206	Druga oboljenja leđa	M40-M49, M53-M54	11106	4,85
145	Hypertensio araterialis essentialis (primaria)	I10	9759	4,26
267	Dolor abdominalis et pelvis	R10	7746	3,38
216	Cystitis	N30	N30	N30

3.3.2.2.Здравствена заштита жена

Здравствено стање жена и њихова радна способност имају велики значај за друштво и његову репродукцију и захтевају континуитет у праћењу и проучавању.

На подручју Колубарског округа у 2022. години у служби за здравствену заштиту жена регистровано је 22.493 обољења са стопом 318,51/1000.

Најчешће регистрована обољења и стања су (графикон бр. 9):

- болести мокраћно- полног система (XIV група),
- тумори (II група),
- трудноће, рађање и бабиње (XV група),
- симптоми, знаци и патолошки и клинички и лабораторијски налази (XVIII група),
- болести коже и болести поткожног ткива (XII група).

+381(0)14 291-041

plan.analiza@
zzjzvaljevo.org.rs

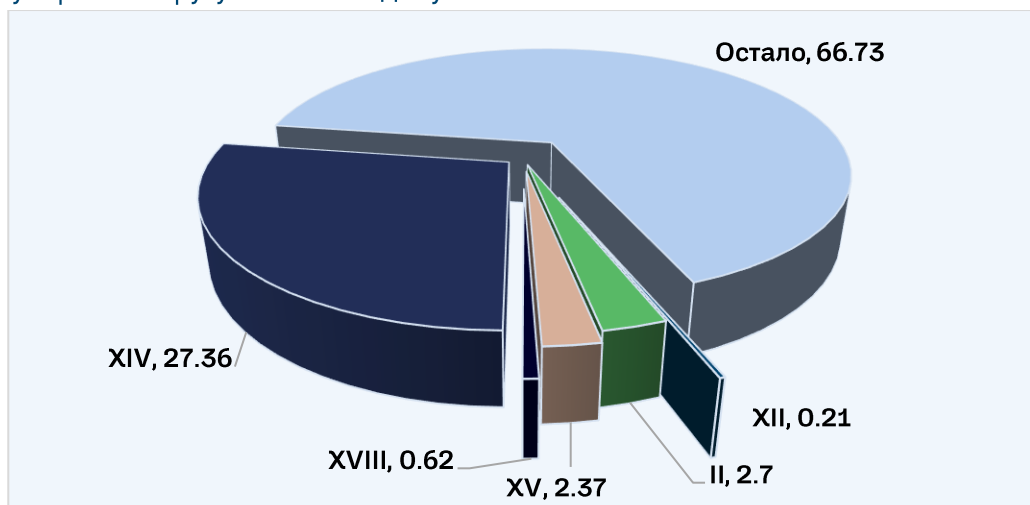
14000 Ваљево,
Владике Николаја 5

Датум: 30.06.2023.

Број:

Графикон бр. 9 Структура регистрованих обољења у служби за здравствену заштиту жена у Колубарском округу за 2022. годину

Табела бр. 14 Најчешће дијагнозе у служби за здравствену заштиту жена на Колубарском округу

Рб број	Морбидитетна листа (10 мкб)	Шифра	Број случајева	Процент
230	Poremećaji menstruacije	N91-N92	1493	6,64
226	Druga zapaljenja ženskih karličnih organa	N71, N73-N77	1072	4,77
223	Bolesti dojke	N60-N64	670	2,98
231	Morbi climacterici	N95	668	2,97
224	Salpingitis et oophoritis	N70	651	2,89
225	Cervicitis uteri	N72	524	2,33
216	Cystitis	N30	329	1,46
242	Druge komplikacije trudnoće i porođaja	O20-O29, O60-O63, O67-O71, O73-O75, O81-O84	280	1,24
233	Druga oboljenja polnomokraćnog puta	N82, N84-N90, N93-N94, N96, N98-N99	232	1,03
93	Neoplasma benignum ovarii	D27	227	1,01

+381(0)14 291-041

plan.analiza@
zzjzvaljevo.org.rs

14000 Ваљево,
Владике Николаја 5

Датум: 30.06.2023.

Број:

4. СТАЊЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ХИГИЈЕНСКИХ ПРИЛИКА НА ПОДРУЧЈУ КОЛУБАРСКОГ ОКРУГА У 2022. ГОДИНИ

Последњих година бележи се пораст болести на чији настанак и ток значајно утичу фактори животне средине (респираторне болести, дигестивне болести, кардиоваскуларне болести, малигне болести и др). Акутне и паразитарне болести као и повреде и тровања стално су присутне у патологији становништва уз осцилације тј. повремених повећања и смањења броја оболелих.

Најзначајнији основни елементи животне средине који имају утицај на настанак ових обољења су ваздух, вода за пиће, диспозиција (одлагање) отпадних материја, намирнице, исхрана, стамбени комунални услови и економски потенцијал становништва.

4.1. ВАЗДУХ

Загађење ваздуха настаје услед присуства примеса које се не налазе у нормалном саставу ваздуха. Посебно су осетљива деца, због незрелог респираторног система и који је у развоју, имају већу учесталост алергијских респираторних обољења (алергијски ринитис, астма) у загађеним срединама. Завод за јавно здравље, Ваљево - Центар за хигијену и хуману екологију обављао је контролу квалитета ваздуха на једном мерном месту у кругу саме установе. Обављају се мерења чађи, сумпордиоксида и азотдиоксида. Мерења на осталих пет мерних места обавља Институт „Ватрогас“ д.о.о. из Новог Сада након конкурса, који су објавиле Градске власти Ваљева. Резултати мерења аерозагађења доступни су јавности.

На основу учесталости појављивања у ваздуху стране примесе могу бити типични или специфични полутанти. На територији нашег округа изводе се мерења која се односе на типичне загађујуће материје које настају у урбаним срединама као продукт сагоревања фосилних горива. Добијени резултати су упоређивани са захтевима из Уредбе о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха (Сл. гласник РС бр. 11/2010, 75/2010 и 63/2013).

4.1.1. Типичне загађујуће материје у ваздуху

Особе у урбаним срединама у зонама повећане загађености ваздуха сумпор-диоксидом, чађи и азотових оксидима имају већу учесталост кашља, осећаја гушења и надражаја ждрела.

Сумпордиоксид на носној слузокожи деце изазива оток – конгестију и повећање броја мастоцита и лимфоцита у течности носне лаваже. Азотови оксиди, доводе до упале – инфламације слузокоже горњих дисајних путева и бронха.

4.1.1.1. Сумпордиоксид

Концентрација сумпордиоксида у ваздуху је један од основних параметара за процену квалитета ваздуха. Настаје приликом сагоревања фосилних горива која у себи имају различит проценат сумпора. Сумпордиоксид је главни састојак тзв. зимског смога.

+381(0)14 291-041

plan.analiza@
zzjzvaljevo.org.rs

14000 Ваљево,
Владике Николаја 5

Датум: 30.06.2023.

Број:

Центар за промоцију здравља, анализу, планирање и организацију здравствене заштите, информатику и биостатистику у здравству

Гранична вредност (ГВ) за сумпордиоксид износи 125 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

4.1.1.2. Чађ

Чађ настаје при непотпуном сагоревању горива најчешће угља и нафте. У себи носи катранске материје и на честице чађи које могу служити као језгра која могу апсорбовати гасне компоненте.

Гранична вредност (ГВ) за чађ износи 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

4.1.1.3. Азотови оксиди

Важно место у екотоксикологији заузимају азотови оксиди (или нитрозни гасови), иако у нормалном саставу атмосфере припадају групи гасова »у трагу«. Од највеће важности су NO и NO₂, који се заједнички означавају као NO_x. У ваздуху насеља азотови оксиди у највећој мери потичу од издувних гасова моторних возила и представљају један од индикатора аерозагађења из овог извора.

Гранична вредност (ГВ) за азот диоксид износи 85 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

4.1.2. Методологија рада

Узорци ваздуха за одређивање концентрације типичних загађујућих материја узимани су континуирано 24 часа.

Масена концентрација сумпордиоксида одређивана је парарозанилином (спектрофотометријски) SRPS ISO 6767: 2001. Резултати мерења се изражавају као средње дневне вредности и средње месечне вредности у микрограмима по кубном метру, те броја дана са вредностима изнад граничне вредности и толерантне вредности за сва три праћена полутанта. Гранична вредност (ГВ) за сумпордиоксид је 125 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, за азотдиоксид је 85 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, а за чађ је 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Толерантна вредност (ТВ) за ове параметре је изједначена са граничном вредношћу (ГВ).

Масена концентрација азотдиоксида одређивана је модификованом Греис Салцмановом методом SRPS ISO 6768:2001. Чађ је одређивана фотоелектричним рефлектометром према методи ISO 9835:1993. Резултати мерења се изражавају као средње дневне вредности, средње месечне и средње годишње вредности у јединицама масене концентрације - микрограмима по кубном метру ваздуха.

Апарат за узорковање се налазе на мерном месту:

- Завод за јавно здравље Ваљево, ул. Владике Николаја бр. 5.

Извршена је статистичка обрада добијених резултата одређивањем најмање и највеће измерене средње дневне вредности, средње месечне концентрације и број дана са вредностима изнад ГВИ за сва три праћена полутанта.

4.1.3. Предузете и предложене мере

Рађени су месечни извештаји који су били доступни надлежним установама и грађанству путем медија. Извршена је анализа утицаја измереног нивоа аерозагађења на здравствено стање изложене популације на бази стручних сазнања из ове области и

+381(0)14 291-041

plan.analiza@
zzjzvaljevo.org.rs

14000 Ваљево,
Владике Николаја 5

Датум: 30.06.2023.

Број:

Центар за промоцију здравља, анализу, планирање и организацију здравствене заштите, информатику и биостатистику у здравству

праћењем најновијих сазнања из ове области. Давани су предлози мера надлежним институцијама и грађанству у вези са понашањем и предузимањем мера заштите у данима повећане загађености. Настављени су радови на топлификације града уз коришћење 2 котла на мазут и уз настојања примене биомасе за оба котла, што је договорено да се уради за грејну сезону 2022/22 год., те би се смањило аерозагађење у центру града.

Потребно је наставити са досадашњим акцијама везаним за мерење емисије загађивача ваздуха на самом месту настанка истих, тј. контрола исправности котлова и енергетских постројења. Ипак је најважније у наредном дугорочном периоду наставити са проширењем топловода и прикључивањем нових потрошача који до сада нису уопште били прикључени на градску топлану или друге локалне топлане. Смањењем броја кућних ложишта, прелажењем на пелет, плин (гасовод није изграђен), може се ефикасније умањити аерозагађење.

Пожељно је интензивирати радове на планирању и изградњи гасовода, јер ће то врло повољно утицати на квалитет ваздуха града Ваљево. Предлажемо да се, што хитније предузму све мере у циљу смањења загађености градске зоне. Интензивирањем динамике прања улица у ужој и широј градској зони, ван зимског периода године, битно ће се умањити загађеност комуналне средине. Потребно је и редовно чишћење уличног кишног одвода. Важно је и након зимског периода обавезно спровести широку акцију чишћења улица од остатка ризле и пепела.

Имајући у виду да је индустрија у претходном периоду радила смањеним капацитетом, а делом и престала са радом, да су последице друштвено-економских услова утицале на смањење броја извора загађивања ваздуха и загађујућих супстанција, можемо очекивати да ће се постојеће стање, побољшањем друштвено-економских прилика и оживљавањем рада индустријских капацитета, даље погоршавати уколико се не буду предузимале предложене мере.

Градска власт – Скупштина града је одржала у децембру 2018. јавну расправу поводом решавања питања аерозагађења. На расправи је, између осталог, донета одлука да се формира посебна Комисија која ће, уз учешће стручних људи донети предлог мера за заштиту града и околине од аерозагађења. Могу се издвојити мере: даље праћење нивоа и врсте аерозагађења у граду, мере у области саобраћаја – преусмеравањем у центру града, измештање транзитног саобраћаја, рад на озелењавању градских површина, мере давања субвенција из Градског буџета за коришћење пелета за кућна ложишта, за топлотну изолацију станова и кућа, потом обавештавање грађана о нивоу аерозагађења, нарочито у зимском периоду ради предузимања мера заштите здравља и др. Комисија је дефинитивно урадила шири План заштите од аерозагађења, као и његово спровођење.

У следећим табелама дате су вредности мерених параметара у ваздуху по месецима за мерно место у Заводу за јавно здравље Ваљево у ул. Владике Николаја бр. 5.

+381(0)14 291-041

plan.analiza@
zzjzvaljevo.org.rs

14000 Ваљево,
Владике Николаја 5

Датум: 30.06.2023.

Број:

Табела 15. Статистички приказ месечне концентрације SO₂ (µg/m³), на мерном месту Центар, за 2022. год.

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	GP
Min	<11.0	<11.0	<11.0	<11.0	<11.0	<11.0	<11.0	<11.0	<11.0	<11.0	<11.0	<11.0	<11.0
Max	25.6	15,0	19,5	12.3	13.0	12.8	<11.0	<11.0	13.3	73.3	14.8	11.7	73.3
SRV	11.8												
C₅₀	13												
C₉₈	25.4												
Dani >gv	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

GP – годишњи просек

Табела 16. Статистички приказ месечне концентрације NO₂ на мерном месту Центар, за 2022. годину

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	GP
Min	3	9.4	16	7.7	6.5	7.8	6.8	12.2	9.7	15.7	14.1	13.0	3.0
Max	60.2	65.7	52.8	34.6	29.1	35.8	32.6	31.5	28.4	41.2	55.0	42.7	65.7
SRV	27.9	33.8	30.81	18.16	16.2	16.4	15.5	20.05	19.9	26.9	29.8	23.4	23.2
C₅₀	23.3	33.6	30.7	16.8	15.9	13.9	12.8	19.8	9.7	27.4	26.8	22	
C₉₈	56.6	65.7	49.44	34.6	25.9	35.4	28.5	27.5	28.4	40.8	51.9	42.7	
Br. Dana >gv	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

GP – годишњи просек

Табела 17. Статистички приказ месечне концентрације чађи на мерном месту Центар, за 2022. годину

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	GP
Min	11.9	5.6	4.8	4.0	<4.0	7.8	<4.0	<4.0	<4.0	<4.0	5.5	8.6	<4.0
Max	60.8	64.8	54.9	22.2	12.4	35.8	11.1	11.1	27.0	33.3	49.2	59.2	64.8
SRV	34.4	30.7	19.1	10.2		16.4	6.6	2.5	7.5	12.4	18.6	24.9	15.3
C₅₀	34.4	26	17.5	8.3		13.9			6	10.3	15.5	20.8	
C₉₈	58.9	62.7	54.9	20.6		35.4			27.0	33.3	40.7	55.1	
Dana >gv	7	5	2	0	0	0	0	0	0	0	0	1	15

GP – годишњи просек

+381(0)14 291-041

plan.analiza@
zzjzvaljevo.org.rs

14000 Ваљево,
Владике Николаја 5

Датум: 30.06.2023.

Број:

4.2. Квалитет воде за пиће

4.2.1. Централизован начин снабдевања водом за пиће градских насеља и резултати испитивања хигијенске исправности.

У Колубарском округу у шест општина централни начин снабдевања водом за пиће (табела 18) и даље је хигијенски најсигурнији. Завод за заштиту здравља Ваљево вршио је сталну контролу хигијенске исправности у пет општина Округа: Ваљево, Љиг, Осечина, Мионица и Уб а у Лајковцу то и даље чини Градски завод из Београда, а Завод ЗЈЗ Ваљево уради до 70 узорак у овом водоводу годишње по позиву Комуналног предузећа. Централни водоводи у граду Ваљеву и варошима и даље обезбеђују адекватну прераду и сталну дезинфекцију воде, као и њену хигијенску исправност и сигурност употребе за пиће. У току године централни водоводи у поменутих општина имали су висок степен сигурности снабдевањем хигијенски исправном водом за пиће.

Табела бр. 18 Централизован начин снабдевања водом за пиће градских насеља

Општина	Број стан.	Број становника прикључених на водовод	% становника прикључених на водовод	Стање водовода		
				Пречишћавање	Редовна дезинфекција	Има заштитне зоне
Лајковац	5477	5367	98.0	Да	Да	Да
Љиг	3219	3187	99.0	Да	Да	Да
Мионица	3222	3093	96.0	Да	Да	Да
Осечина	3681	3681	100.0	Да	Да	Да
Уб	6314	6061	96.0	Да	Да	Да
Ваљево	58184	47711	82.0	Да	Да	Да
УКУПНО:	80097	69101	89.4	6 * Да	6 * Да	6 * Да

У посматраном периоду прикупљени су подаци за резултате испитивања воде градских водовода и то 1456 узорка на микробиолошки и физичко – хемијски преглед. У једном узорку микробиолошки неисправном регистровано је присуство *Pseudomonas aeruginosa*. Физичко-хемијски прегледи су показали неисправност због повишене вредности антимиона у 63 узорка.

Према томе, резултати контрола централних градских водовода су показали снабдевање становништва Округа стабилно исправном водом за пиће и остале потребе, осим водовода у Лајковцу (антимон).

+381(0)14 291-041

plan.analiza@
zzjzvaljevo.org.rs

14000 Ваљево,
Владике Николаја 5

Датум: 30.06.2023.

Број:

4.2.2. Централизован начин снабдевања водом за пиће сеоских насеља и резултати испитивања хигијенске исправности

Протекла 2022. година је била релативно неповољна за водоснабдевање, услед недостатка воде сеоских и појединих градских водовода. Ово је довело до рестрикција водоснабдевања нарочито у Љишкој општини.

У сеоским насељима централно водоснабдевање и даље није обухватило довољан број домаћинстава, а такође не обезбеђује увек хигијенски исправну воду, обзиром да се о одржавању водних објеката и даље старају најчешће сами мештани, а помоћ је у протеклим периодима донекле стизала у техничко- стручним мерама и активностима од општина, те комуналних радних организација. И даље општине мало средстава улажу у водоводе: на свим сегментима система водовода. Завод за јавно здравље Ваљево је такође, у оквиру својих могућности, пружао је стручно методолошку помоћ ради унапређења водоснабдевања бројних сеоских насеља. За похвалу је настојање управа централних водовода у Ваљеву, Мионици, Осечини, Лајковцу, Љигу и Убу који постепено шире водоводну мрежу са градског и на приградско и сеоско подручје и постепено преузимају техничко одржавање сеоских водовода. У 2022. години такве су активности настављене. У неким већим сеоским водоводима о којима води рачуна ЈКП Водовод Ваљево, те комунална предузећа у осталим општинама, врши се уредно техничко одржавање, хлорисање и контрола исправности.

Завод ЗЈЗ Ваљево редовно контролише сеоске водоводе и обавештава комунална предузећа и санитарну инспекцију о актуелним проблемима.

Код сеоских водовода од посебног је значаја стално и контролисано водоснабдевање, са могућностима појачаног хлорисања и свим случајевима прекида у водоснабдевању, или након замућења изворишта и бунара због појачаних падавина, када је важно одржавати максимални слободни резидуални хлор у води.

За контролу хигијенске исправности вода локалних водовода је прикупљено по 324 узорка за обе врсте прегледа. Бактериолошки неисправних је било 13 (4,01%), а на физичко – хемијски преглед било 40 неисправних узорака (12,34%). Најчешћи узроци бактериолошке неисправности су били налаз *E.coli*, *Pseudomonas aerug.*, *Streptococcus faecalis* и *Klebsiella spp.* Узрок физичко – хемијске неисправности је био повећани садржај никла, повећање мутноће, боје, те амонијака, нитрита, мангана, алуминијума, утрешка КМнО₄, одступање рН.

Било би неопходно да се све општине и даље максимално ангажују на унапређењу овог водоснабдевања, кроз израду пројеката погона за прераду воде и спровођење радова на терену на највећим сеоским водоводима. У пракси имамо да је ово водоснабдевање највише унапређено у Ваљевској и Мионичкој општини, али се предузима и у осталим општинама. У последње време посебне напоре чине и општине Лајковац и Уб да са својим комуналним јавним предузећима обезбеде стабилну и сигурну воду оним селима, која имају добра изворишта. Наставља се изградња регионалног цевовода до с. Словац у систему хидроакумулације „Ровни“, што ће помоћи водоснабдевање исправном водом акумулације за Уб, Лајковац, Лазаревац, Мионицу и Љиг. Акумулација је напуњена 100 %, предвиђена је прерада воде и њена дистрибуција насељима. Тренутно су изградњи цевоводи ка насељима са недостатком воде. У плану је изградња цевовода ка Љигу из

+381(0)14 291-041

plan.analiza@
zzjzvaljevo.org.rs

14000 Ваљево,
Владике Николаја 5

Датум: 30.06.2023.

Број:

овог система, јер је Љиг имао јаче рестрикције водоснабдевања, што се наставило и у 2022. год. Екипе Центра за хигијену и даље стално помажу својим стручним мерама да комунална предузећа обезбеде исправну воду у сеоским подручјима.

4.2.3. Локални начин снабдевања водом за пиће из јавних водних објеката и резултати испитивања хигијенске исправности

Када је реч о квалитету воде за пиће јавних водних објеката и даље се може констатовати да је овај начин водоснабдевања несигуран, те би било неопходно спроводити мере санитарне заштите ових водних објеката (јавних чесама, бунара), а затим и сталну дезинфекцију воде када је то могуће (Табела бр 19). Континуирана дезинфекција уградњом хипохлоринатора могућа је као мера тамо где крај чесме, или бунара, извора постоји резервоар (каптажа), а то је акција за коју није заинтересована локална заједница, јер мештани користе за пиће градску исправну воду. У 2022.год. је утврђено да јавна чесма у Бањи Љиг је углавном имала здравствено исправну воду (ради се о бушеном бунару), а неисправну ретко због секундарног бактеријског загађења славине, док су остале у граду Ваљево имале ретко исправну воду (резултати у таб. бр. 3а). Једно истраживање у Заводу ЗЈЗ Ваљево о трогодишњем квалитету воде 5 јавних чесама у Ваљево је показало да атмосферске падавине не утичу значајно на измену њиховог микробиолошког статуса, већ је од највећег значаја њихова санитарна заштита, јер су то резултати исправности воде потврдили. У физичко-хемијским прегледима (само „А“ опсега) није било већих одступања јавних чесама. Јавна чесма у селу Цветановац – извор Љаљинац је најстабилнија и исправна чесма Округа, мада за њу немамо велику „В“ анализу.

Табела бр. 19 Локални начин снабдевања водом за пиће из јавних водних објеката -

Општина	Број насеља	Број водних објеката уведених у картотеку	Стање водног објекта		Испитивање хигијенске исправности воде	
			Задовољава	Не задовољава	Редовно	Повремено
Лајковац	18	21	19	2	-	Да
Љиг	25	20	18	2	-	Да
Мионица	35	66	62	4	-	Да
Осечина	19	24	22	2	-	Да
УБ	37	63	61	2	-	Да
Ваљево	77	114	105	9	-	Да
УКУПНО:	211	309	287	22	-	6*Да

+381(0)14 291-041

plan.analiza@
zzjzvaljevo.org.rs

14000 Ваљево,
Владике Николаја 5

Датум: 30.06.2023.

Број:

Исправност вода за пиће јавних водних објеката је посматрана кроз податке: узорака јавних чесама, које се због неисправности (хигијенске нестабилности) углавном и не користе за пиће (табела 19а), трговинских радњи, угоститељских објеката, здравствених амбуланти, тј. укупно 180 узорака воде. Микробиолошке неисправности је било у 32 узорка (17,77%) а физичко – хемијски је било неисправно 8 узорака воде (4,44%). Узроци бактериолошке неисправности су били појава недозвољених бактерија: *E. coli*, *Klebsiella spp.*, *Citrobacter spp.*, *Enterobacter sp.* и *Pseudomonas aerug.* Узроци физичко – хемијске неисправности су били - повећање органског загађења (утрошка калијум-перманганата), мутноће, живе, амонијака, гвожђа, повећање електропроводљивости, повећање нитрата и одступања рН.

Табела 19а Резултати испитивања хигијенске исправности вода за пиће јавних водних објеката

Општина	Бактер. преглед			Физичко – хемијски преглед		
	Број узетих узор.	Број неисправних	% неисправних	Број узетих узор.	Број неисправних	% неисправних
Лајковац	21	7	33,3	21	0	0,0
Љиг	13	0	0,00	13	1	7,69
Мионица	27	1	2,85	27	1	2,85
Осечина	19	0	0,0	19	0	0,0
УБ	42	2	8,82	42	0	0,0
Ваљево	58	15	23,8	58	7	12,06
УКУПНО	180	21	11,66	180	8	4,44

Контрола водоснабдевања је обухватала формирање и вођење базе података великих – градских и сеоских водовода и јавних водних објеката, писање извештаја са предлозима мера за водоводе у случајевима проблема водоснабдевања, који су достављани водоводима и надлежним службама – санитарној инспекцији. Идентификовани су узроци неисправности и даван предлог мера за њихово отклањање и поправку воде.

Испитивања воде јавних чесама у Ваљеву (5 чесми) у 2022. години су рађена, јер је општина дала сагласност за њихову контролу. У Бањи Љиг јавна чесма углавном има стабилну микробиолошку и физичко-хемијску исправност.

+381(0)14 291-041

4.3. Централни начин диспозиције отпадних вода – канализација

Диспозиција отпадних вода – атмосферских и комуналних решења је у 5 од 6 општина, са напоменом да је изградња канализације у Осечини као капитални комунални проблем још у току .

plan.analiza@
zzjzvaljevo.org.rs

14000 Ваљево,
Владике Николаја 5

Датум: 30.06.2023.

Број:

Табела бр. 20 Централни начин диспозиције отпадних вода – канализација

Општина	Број становника	Прикључено		Пречишћавање		Диспозиција	
		Број становн.	%	Индустриј о.в.	Санитарни х о.в.	Водото к	Остало
Лајковац	15341	2500	16.3	Не	Не	Да	-
Љиг	12782	2100	16.5	Не	Не	Да	-
Мионица	14263	5500	38.6	Не	Не	Да	-
Осечина	12671	У изградњу и	-	Не	Не	Да	-
УБ	28022	4300	14.8	Не	Не	Да	-
Ваљево	80801	60000	66.4	Да	Да	Да	-
УКУПНО:	163880	64300	36.9	5 * Не	5 * Не	6 * Да	6 * -

У општини Ваљево пуштена је у рад механичка и биолошка фаза станице за пречишћавање отпадних вода на десној обали Колубаре – низводно од града (механичка фаза пуштена у рад 30.01.2002. године и ефикасност пречишћавања је око 85%), а биолошка је у функцији од прве половине 2003.године. Завод за јавно здравље Ваљево по захтевима не ради показатеље отпадних вода из ове станице. За разлику од ранијих година преглед реке Колубаре, нити осталих река у Ваљеву није рађен ни у 2022. години. Републички хидрометеоролошки Завод Србије је претходних година доносио и до 20 узорака воде реке Колубаре ради микробиолошке контроле, али то више не чини. Међутим, обавља се контрола отпадних вода (микробиолошка и физичко-хемијска) у Ваљеву и осталим општинама, те се локални загађивачи под контролом Министарства пољопривреде и заштите животне средине – његових инспекцијских органа – приморавају да све мање загађују водотоке. Завод ЗЈЗ Ваљево још увек не поседује овлашћење Министарства заштите животне средине за контролу отпадних вода, јер не поседује просторне услове у лабораторији.

4.3.1. Коначна диспозиција чврстих отпадних материја - градске депоније смећа

У вези са диспозицијом чврстих отпадних материја у граду Ваљеву је дошло до унапређења хигијенског поступка са чврстим отпадом, мада се и друге комуналне радне организације у општинама Округа технички опремају наменским возилима и припремају за нова решења локација депонија. Чека се и даље наставак изградње Регионалне депоније у Каленићу код Уба за шест општина Колубарског округа и општине: Обреновац, Барајево, Владимирци, Лазаревац и Коцељева. У Ваљеву је изграђен погон за сепарацију отпада у циљу рециклаже.

Главни проблем за изградњу свих депонија су материјална средства. Све општине у наредном периоду рачунају на помоћ Европске уније и у намери су да учествују на конкурсима, па се раде пројекти како би се тачно одредила потребна средства. С обзиром на повољна дешавања кроз напоре Владе наше земље за придруживање Европској Унији, очекују се позитивна решења и за ове проблеме, али се дуго чека на решење ових питања.

+381(0)14 291-041

plan.analiza@
zzjzvaljevo.org.rs

14000 Ваљево,
Владике Николаја 5

Датум: 30.06.2023.

Број:

У 2011. години су активирана два Центра за третман инфективног медицинског отпада и то у Регионалној општој болници и у Заводу ЗЈЗ Ваљево. Центар у ЗЈЗ Ваљево је добио добре оцене од стране стручних комисија, од којих је једна била и из Института „Батут“. Овај Центар за третман инфективног медицинског отпада је нормално функционисао до септембра 2020., када је престао са радом, због недостатка дозволе за транспорт отпада.

Табела бр. 21 Коначна диспозиција чврстих отпадних материја, градске депоније смећа

Општина	Има депон.	Хигијенска депонија		Конс. насипање		Типска возила	
		Да	Не	Да	Не	Да	Не
Лајковац	Да	-	Не	Да	-	Да	-
Љиг	Да	-	Не	Да	-	Да	-
Мионица	Да	-	Не	Да	-	Да	-
Осечина	Да	-	Не	Да	-	Да	-
УБ	Да	-	Не	Да	-	Да	-
Ваљево	Да	-	Не	Да	-	Да	-
УКУПНО:	6 * Да	6 * -	6 * Не	6 * Да	6 * -	6 * Да	6 * -

4.3.2. Коначна диспозиција чврстих отпадних материја - сеоске депоније смећа

Диспозиција чврстог отпада у сеоским насељима и даље је углавном нехигијенска и у овој области мештани већине насеља чине напоре да чврсте отпатке диспонирају на колико-толико прихватљив хигијенски начин, те не угрозе водоснабдевање, производњу хране и др. И поред тога едукативна и методолошка активност Завода за јавно здравље у Ваљеву је стално присутна у циљу спречавања појаве заразних обољења, те очувању животне средине. Мештани су уложили доста напора на уклањању дивљих депонија у својим селима, мада још увек има неколико примера неактивности и запуштања на чишћењу терена.

Мора се констатовати да се свест једног мањег броја нашег становништва није значајно еколошки развила, те се већина мештана и градова и села згрожава над чињеницом да нам се број дивљих депонија не смањује, јер се таман једне очисте, а на другим местима појављују нове, које опет треба уклонити, а терен санирати. И тако унедоглед. Овде је јако важно учешће јавних локалних медија у позитивном смислу. Држава се активно укључила у контролу уклањања дивљих депонија.

Све су актуелнији проблеми са другим неинфективним, али по природи штетним отпадом као што је електронски, те разне врсте пластичне амбалаже, стакла итд.- отпад разних истрошених индустријских производа и слично. Формирана су приватна предузећа за рад са отпадом и ситуације ће се вероватно поправити. У пракси се чврсти отпад споро и недовољно разврстава на месту стварања. На овоме много више треба радити.

+381(0)14 291-041

plan.analiza@
zzjzvaljevo.org.rs

14000 Ваљево,
Владике Николаја 5

Датум: 30.06.2023.

Број:

Табела бр. 22 Коначна диспозиција чврстих отпадних материја - сеоске депоније смећа

Општина	Насеље	Има депон.	Баца се ван села		Баца се у водоток		Баца се у двориште, имање	
			Да	Не	Да	Не	Да	Не
Лајковац	18	Не	Да	-	Да	-	Да	-
Љиг	26	Не	Да	-	Да	-	Да	-
Мионица	35	Не	Да	-	Да	-	Да	-
Осечина	19	Не	Да	-	Да	-	Да	-
Уб	37	Не	Да	-	Да	-	Да	-
Ваљево	77	Не	Да	-	Да	-	Да	-
УКУПНО:	212	6 * Не	6 * Да	6 *	6 * Да	6 * -	6 * Да	6 * -

4.4. Хигијенско - санитарни надзор објеката од ширег ХЕ значаја

Извршена је локална инспекција значајних јавних објеката (хотели, мотели, СУР -ови, аутобуске и железничке станице, зелене и сточне пијаце и слично) анкетирање, уочавање санитарно - хигијенских недостатака, пажљива анализа извештаја о лабораторијским резултатима и доношење закључне оцене, предлог мера и евалуација спроведених мера. У протеклој 2022. од укупно 352 објеката Колубарском округу у посматраном периоду, стање задовољава у 201 што се канализације тиче. Дате су мере у 73 објекта, а извршене у 40.

Што се тиче објеката за друштвену исхрану у 197 објеката извршено је 252 надзора и утврђено је да стање објеката задовољава у 175 случаја, делимично у 14, а не задовољава у 8 објеката. Дато је 140 мера и извршено 130.

Укупно је узето 662 узорак брисева радних површина и 683 узорак намирница на микробиолошки преглед у јавним објектима. Неисправних узорак брисева радних површина, руку радника који припремају и сервирају оброке, те уређаја је било 85 (7,15 %), а микробиолошки неисправних узорак намирница је било 7 (1,02 %), због присуства *Enterobacter spp.* и повећаног укупног броја бактерија.

Извештај о реализацији активности из Програма унапређење хигијенско – санитарног стања основних школа и промоција добре хигијенске праксе за Колубарски округ за 2022. годину.

+381(0)14 291-041

plan.analiza@
zzjzvaljevo.org.rs

14000 Ваљево,
Владике Николаја 5

4.4.1. Хигијенско - санитарни надзор у предшколским и школским установама

Посебна пажња је посвећена надзору предшколских и школских објеката. Број усвојених сугестија је већи него ранијих година. Град у оквиру својих могућности обраћа посебну пажњу на одржавање и адаптацију постојећих објеката. Број и резултати хигијенско-санитарних надзора у предшколским и школским установама извршени у току

Центар за промоцију здравља, анализу, планирање и организацију здравствене заштите, информатику и биостатистику у здравству

Датум: 30.06.2023.

Број:

2022.године приказани су табелом 9 - Excel. Број ђака у њима почев од деведесетих година двадесетог века лагано опада укупно 5-10% и тај се тренд, нажалост, наставља.

Број ђачких кухиња (33) је и даље недовољан за потребе како деце тако и наставног особља. Контролом obroка утврђивали смо микробиолошку исправност, али је броматолошким прегледима констатована и даље неразноврсност у исхрани (одсуство воћа, па чак и млека). У сеоским школама се све више ђацима доставља оброк из пекара и других објеката, али сва деца не користе ове услуге. У непосредној близини великог броја школа налазе се објекти „брзе хране“ тако да је квалитет те хране слаб. Центар за хигијену Завода редовно двапут годишње ради микробиолошке прегледе ових obroка објеката „брзе хране“ како у Ваљевоу, тако и у осталим центрима општина поред основних и средњих школа и до сада су углавном показивали микробиолошку исправност.

Од 184 објекта за боравак деце и омладине извршено је 194 надзора и утврђен унапређени ниво снабдевања водом у 139 објеката, основни ниво у 39 и ограничени приступ у 6 објеката. Санитација има основни ниво у 160 објеката, а уређаји за прање руку обезбеђени су у 172 објекта.

Школе које се снабдевају из централних водовода имају квалитетно водоснабдевање са потпуном здравственом исправношћу воде. Прегледано је 165 узорак локалних школских водних објеката на бактериолошку и физичко – хемијску исправност воде у „А“ обиму. Физичко-хемијски је било неисправно 9 (5,45 %), а 23 узорака је било микробиолошки неисправно (13,93 %), што су резултати на нивоу претходних година. И даље је обично присутно фекално загађење воде за пиће. Најчешћи узрочници су били присуство бактерија: E. coli, Citrobacter, Enterobacter, Bacillus subtilis, Klebsiella spp., Pseudomonas aeruginosa, а хемијска неисправност је најчешће била услед повећања: мутноће, боје, амонијака, нитрита, утрoшка калијум-перманганата, и одступања рН. Овај регистровани број микробиолошки неисправних узорака се може повезати нередовним хлорисањем воде. Уколико је утврђена бактериолошка неисправност воде школских водних објекта ЗЗЈЗ Ваљево врши се њихово хлорисање. Један број школа је за своја истурена одељења обезбедио довођење хигијенски исправне воде из централних водовода па чак и индустријски флаширане воде, што се показало као добра пракса. У основним школама се наставља тренд смањења броја деце. У неким планинским селима ваљевске, а и осталих углавном сиромашних општина прве разреде основне школе похађа двоје, троје, или четворо деце, те се та издвојена одељења школа постепено гасе. Ово је потврда да се и у Колубарском округу наставља тренд негативног природног прираштаја становништва као и у целој Србији.

4.4.2. Хигијенско-санитарни надзор у здравственим установама

У току хигијенског надзора здравствених установа преглед воде за пиће обављен је само 10 пута у објектима мионичке општине.

Хигијенско-санитарни надзор у здравственим установама у 34 објекта обављен је 40 пута, при чему је утврђен основни ниво снабдевања водом у 34 објекта, а основни ниво санитације у 34 објекта и у свима постоје уређаји за прање руку. Узето је 235 брисева и сви су били исправни.

У објекту за прихват и смештај миграната (Центар за азил у Боговађи) извршено је 24 надзора, дато 12 мера, а извршено 30.

Завод је са своје стране нарочито у сеоским срединама радио пуно на промоцији здравих хигијенских навика становништва.

+381(0)14 291-041

plan.analiza@
zzjzvaljevo.org.rs

14000 Ваљево,
Владике Николаја 5

Датум: 30.06.2023.

Број:

5. Извештај о заразним болестима на територији Колубарског округа у 2022. години

У периоду од 01.01 - 31.12.2022. године на територији Колубарског округа укупно је пријављено 22372 случајева заразних болести (ст.инциденце 14107,79), класификованих као потврђени и вероватни случајеви. Укупно 91% свих пријављених случајева чини заразна болест COVID 19 (20308 од 22372 обрађених пријава) и најчешће је пријављивана заразна болест и у овој календарској години. Највиша стопа инциденце заразних болести регистрована је у општини Љиг која је најуредније пријављивала COVID 19 и износи 35057,74 на 100000, а најнижа у Мионици (2628.22) која је процентуално пријавила најмањи број случајева COVID 19. У 2022. години је евидентирано 25306 лица позитивних лица на SARS-CoV -2.

Пријављено је 19310 потврђених случајева ковид 19 од 25 306 лица позитивних на SARS-CoV-2 са пријављеним местом пребивалишта на територији Колубарског округа (76,3 %). Стопе mortalитета од заразних болести у Колубарском округу су биле ниске до 2020. године и појаве заразне болести COVID 19. У 2022. години је пријављено 225 смртних исхода, општа стопа mortalитета 141,89 .Укупно 223 смртних исхода су у вези са ковидом (99%), а по један смртни исход је био последица пнеумококног менингитиса и клиничког АИДС-а.

5.2. Заразне болести

5.2.1. Болести које се могу спречити имунизацијом

Није било пријављених случајева у 2022. години.

5.2.2. Респираторне заразне болести

Ковид 19 - Епидемија ковид 19 на територији Колубарског округа је почела средином марта 2020. године и одвијала у више таласа. Највиши талас од почетка епидемије са највећим бројем оболелих је евидентиран у јануару 2022. године због појаве и доминације новог, веома контагиозног омикрон соја вируса SARS CoV-2. Други, мањи талас у посматраној години се евидентира у периоду јул-август. Од тада број оболелих у паду до краја године. Највише узрасно специфичне стопе обољевања су регистроване код особа у узрасту 70-74 и 75-79 код мушкараца и 30-39 и 60-64 код жена. У 2022. години здравствене установе Колубарског округа су пријавиле смртни исход у вези са ковидом код 223 особе (216 потврђених и 7 вероватних случајева). Mortалитет је највиши у општини Ваљево (152,97). Највиши леталитет се евидентира у општини Осечина (1,27%). Специфична стопа mortalитета расте са узрастом, а највиша је код особа мушког пола од 80 и више година.

Грип (Influenza) - Активност вируса грипа је праћена кроз податке популационог, сентинел надзора и надзора над АРДС. У оквиру интегрисаног лабораторијског надзора над грипом и SARSCov-2 је потврђена циркулација А(Н3) - сезона 2022/2022. У сезони

+381(0)14 291-041

plan.analiza@
zzjzvaljevo.org.rs

14000 Ваљево,
Владике Николаја 5

Центар за промоцију здравља, анализу, планирање и организацију здравствене заштите, информатику и биостатистику у здравству

2022/2023 циркулација сојева вируса грипа А(Н3), А(Н1) pdm09 и В је потврђена већ у 51. календарској недељи.

Датум: 30.06.2023.

Број:

Туберкулоза - У 2022. години на територији Колубарског округа пријављено је 16 случајева обољевања од свих облика туберкулозе који подлежу обавезном пријављивању и стопом инциденце од 10,1 /100.000. Од укупног броја оболелих 14 (87%) су новооболели, а 2 (12 %) су раније лечени. Није било регистрованих смртних исхода од туберкулозе. Највиша стопа је евидентирана у општини Лајковац (34.71; 5 оболелих). Највише узрасно специфичне стопе туберкулозе су биле код особа узраста више од 60 година старости (16.39).

Meningitis pneumococcalis - пријављен један случај обољевања и умирања (општина Лајковац) код особе старије од 60 година.

5.2.3. Цревне заразне болести

Салмонелоза је најчешће пријављивана болест у овој групи. У последњих десет година број пријављених салмонелоза и ст.инц.опада. У 2022. години је пријављено 24 случајева обољења (ст.инц. 15,13 на 100 000). Највиша узрасно спец.стопа се евидентира у најмлађем узрасту (1-4 године) -149,05

Кампилобактероза У 2022. години пријављена су 4 случаја кампилобактериозе, као и претходне године (инц 2,52 на 100 000)

Ламблијаза (Пријављено је седам случајева ламблијазе (ст.инц. 4,441).

Вирусни хепатитис А – Пријављен један случај вирусног хепатитиса А код одрасле особе из Ваљева.

5.2.4. Зоонозе

Регистровани појединачни случајеви токсполазмозе (7), ехинокозе (5) и вирусне хеморагичне грознице са бубрежним синдрмом (на подручју Лајковца и Ваљева).

Грозница западног Нила -Епидемиолошки надзор над неуроинвазивним облицима грознице западног Нила је установљен 2012. године. У 2022. години је пријављено 4 оболелих из општина Лајковац, Уб и Ваљево.

5.2.5. Полно преносиве инфекције

Пријављена су два случаја сифилиса, два носилаштва антитела на ХИВ и једно обољевање и смрт од клиничког АИДС-а.

Вирусни хепатитис Б и Ц - Пријављено је 8 случајева хроничне инфекције ХБВ и 15 хроничне инфекције ХЦВ. Број оболелих и стопе инциденце хроничног вирусног хепатитиса Б су више код мушкараца него код жена, код хроничног вирусног хепатитиса Ц скоро су изједначене. Највише узрасно специфичне стопе су за хронични ВХБ су у узрасту 30-39 (15,16), а за хронични ВХЦ 40-49 (23,35).

+381(0)14 291-041

plan.analiza@
zzjzvaljevo.org.rs

14000 Ваљево,
Владике Николаја 5

Датум: 30.06.2023.

Број:

5.2.6. Епидемије заразних болести

Епидемије заразних У 2022. години је пријављено и одјављено укупно 5 епидемија заразних болести, од којих 4 у колективима (један болничка средина). Оболело је 63 лица. Оцена епидемиолошке ситуације - Епидемија заразне болести COVID-19 је и у 2022. години представљала значајно оптерећење за здравствени систем у смислу броја збрињавања великог броја оболелих, хоспитализованих и реорганизацијом здравствене службе. Утицала је и на смањен број дијагностикованих случајева и/или некомплетно пријављивање осталих заразних болести под надзором због епидемиолошке ситуације изазване вирусом SARS-CoV-2 .

С обзиром на напред наведено епидемиолошка ситуација се оцењује претећом на крају извештајног периода.

5.3. Успех имунизације у 2022. години

Имунизација се одвијала континуирано, мада отежано у првом кварталу због реорганизације рада здравствених установа у условима актуелне епидемије Ковид 19 у Републици Србији. У 2022. години је одржан високи обухват од 95% у 7. и 14. години живота за све вакцине предвиђене Програмом. У најмлађем узрасту одржан је само за БЦГ и хепатитис Б вакцину. ММР вакцином је заштићено мање од 85% деце .

5.3.1. Обавезна имунизација

Имунизација против туберкулозе Висок обухват БЦГ вакцином од преко 95% се непрекидно одржава у последњих десет година и није нарушен ни у овој извештајној години.

Успех примарне имунизације у првој години живота против дифтерије, тетануса, пертусиса, дечје парализе и обољења изазваних хемофилусом инфлуенце комбинованом петовалентном вакцином DTaP-IPV-Hib (Pentaxim), је нешто лошији него у истом периоду 2022. године. Вакцинисано је 1172/1251 планиране деце (93.69%). Посматрано по општинама најлошији обухват је у општини Мионица (само 56%). Прву ревакцину добило 81,82 % (1035/1265) - Ни у једној општини није постигнут задовољавајући обухват (распон од 79,75% у Ваљево до 93,55% у Осечини.

Друга ревакцинација против дифтерије, тетануса, пертусиса и дечје парализе се спроводи применом једне дозе комбиноване четворовалентне вакцине (Tetraxim). Укупан обухват је 98,71 % (1297/1314). Дз У6 је вакцинисао део деце рођене 2015. године (њих 36) ДТ вакцином и 70 деце ИПВ . Дз Ваљево је вакцинисао децу пропуштених узраста (рођених у периоду 2011-2015) ИПВ вакцином - њих 199.

Трећа ревакцинација је спроведена применом једне дозе комбиноване dT вакцине (Ditevaksal-T за одрасле) у завршном разреду основне школе. Обухват је 96,21% и значајно је бољи него 2022.године (72,4%). На нивоу општина успех се кретао од 73,2% (Лајковац) до 100% (Љиг, Мионица, Осечина) .

+381(0)14 291-041

plan.analiza@
zzjzvaljevo.org.rs

14000 Ваљево,
Владике Николаја 5

Датум: 30.06.2023.

Број:

Центар за промоцију здравља, анализу, планирање и организацију здравствене заштите, информатику и биостатистику у здравству

Имунизација против морбила, паротитиса и рубеле - Примарна вакцинација против малих богиња, заушака и рубеле спроводена је код деце од навршених 12 месеци једном дозом комбиноване живе вакцине против малих богиња, заушака и рубеле – MMR. Кашњење са започињањем имунизације на време (12-15 месеци живота) је било условљено измењеним и отежаним радом здравствене службе у условима епидемије ковид 19 у претходне две године, одлагањем имунизације на захтев родитеља, али и због неоправданог одлагања од стране здравствене службе због неуједначених стручних ставова. У току 2022. године је вакцинисано 83% планиране деце (1064/1282). Посматрано по територијалним јединицама успех се кретао у распону 71,72% (дз Мионица) до 100% (дз Осечина).

Ревакцинација (друга доза) против малих богиња, заушака и рубеле спроводи се применом MMR вакцине пре уписа у први разред основне школе, а најкасније у току првог разреда. У овом периоду је вакцинисано 98,89 % планиране деце (1334/1349) – одржан је успех од прошле године. Допунским круговима имунизације је у току године је вакцинисано још 153 невакцинисане односно непотпуно вакцинисано деце пропуштених узраста (прва доза :89, друга доза: 64).

Активна имунизација против вирусног хепатитиса Б - Вакцинисано је 1207/1270 планиране деце (95. %). Обухват од 95% и више постигнут у свим општинама сем Уба.

Активна имунизација против обољења изазваних Стрептококом пнеумоније - Примарном вакцинацијом PCV13 против обољења изазваних Стрептококом пнеумоније је обухваћено 93,16% планиране деце. Ревакцинацијом једном дозом PCV13 у другој години је обухваћено 83,14% .

5.3.2. Обавезна активна и пасивна имунизација лица изложених одређеним заразним болестима

Активна и пасивна имунизација против тетануса код повређених лица - Број повређених и утрошак вакцине и хуманог антитетанусног имуноглобулина је мањи у ситуацији актуелне ковид 19 епидемије.

Обавезна активна и пасивна имунизација против беснила - Број озлеђених је највећи у последњих 10 година а пропорција лица која су примила антирабични третман је најмања (2%).

Активна и пасивна имунизација против хепатитиса Б изложених лица -У току 2020-2022. године сви домови здравља су преузели имунизацију против хепатитиса Б изложених и лица у посебном ризику на територији надлежности. Последица је велики пад броја вакцинисаних.

Активна имунизација лица у посебном ризику

Имунизација лица у посебном ризику се није одвијала задовољавајућом динамиком. Укупан број утрошених доза је мали, а растур због истеклог рока за неке вакцине је значајан. Као разлози лошег обухвата вакцинама здравствене установе су навеле отежан рад због текуће епидемије ковида због реорганизације, одбијање вакцинације од стране пацијената.

+381(0)14 291-041

plan.analiza@
zzjzvaljevo.org.rs

14000 Ваљево,
Владике Николаја 5

Датум: 30.06.2023.

Број:

Центар за промоцију здравља, анализу, планирање и организацију здравствене заштите, информатику и биостатистику у здравству

Заразне болести против којих је у 2022. години спровођена обавезна активна и пасивна имунизација лица у посебном ризику су хепатитис Б, грип, менингококна болест, обољења изазвана Стрептококом пнеумоније, обољења изазвана Хемофилусом инфлуенце типа б и варичела.

- Хепатитис Б -Комплетно је вакцинисано само 7 особа.
- Грип- Вакцинисано је укупно 6103 лица – у претходној сезони вакцинисано више, 7333 лица. У актуелној сезони 72% вакцинисаних чине лица узроста 65 и више година
- Менингококна болест -Утрошено је само 6 доза, а расходовано два пута више.
- Обољења изазвана Стрептококом пнеумоније - Pneumovax 23 – Од 80 доза дистрибуираних за имунизацију је утрошено само 18 доза, а чак 147 расходовано због истеклог рока, Prevenar 13, утрошено 12 доза.
- Имунизација против варичеле - дато 20 доза .
- Обољења изазвана Хемофилусом инфлуенце тип Б - дате две дозе.

5.3.3. Препоручена имунизација против обољења изазваних хуманим папилома вирусом (ХПВ), вакцином Гардасил 9

Ову имунизацију је у обавези да препоручи доктор медицине или специјалиста одговарајуће гране медицине, у складу са програмом имунизације становништва против одређених заразних болести. Она се спроводи уз претходну писмену сагласност лица које се активно имунизује, односно његовог законског заступника.

У 2022. години је набављено 583 доза вакцине. До краја године је утрошено нешто мање од половине (256). Имунизација је започета код 82 деце старости 9-14 година и још 98 (15 година и старији) .

5.4. Болничке инфекције

Током 2022. године у Општој болници Ваљево вршен је епидемиолошки надзор над болничким инфекцијама праћењем инциденције на свим одељењима.

У периоду од 14.11-18.11.2022.године, у организацији Министарства здравља Републике Србије, у ОБ Ваљево изведена је Пета национална студија преваленције болничких инфекција и потрошње антибиотика.

У првом и последњем кварталу ове године према методологији Европског центра за превенцију и контролу болести вршен је циљани надзор над инфекцијама узрокованим бактеријом Clostridium difficile.

Пријављивање болничке инфекције базирано је на изолованим узрочницима. У овом периоду од 70 регистрованих болничких инфекција њих 69 је имало лабораторијску потврду узрочника. У овом периоду пријављена је епидемија ковид-19 инфекције међу пацијентима једног болничког одељења.

У односу на прошлу годину пријављено је 3,5 пута више болничких инфекција – делом због удела БИ ковид 19 инфекција а делом због броја евидентираних инфекција током студије преваленције. Најчешће регистрована БИ је Ковид 19 инфекција са учешћем од 47%.

+381(0)14 291-041

plan.analiza@
zzjzvaljevo.org.rs

14000 Ваљево,
Владике Николаја 5

Датум: 30.06.2023.

Број:

6. КАДРОВИ У ЗДРАВСТВЕНИМ УСТАНОВАМА ОКРУГА

У здравству Колубарског округа укупно је на неодређено време запослено 1.967 радника (Табела 23) и то у девет самосталних здравствених установа:

- Општа болница Ваљево
- Дом здравља Ваљево
- Дом здравља Мионица
- Дом здравља Осечина
- Дом здравља Љиг
- Дом здравља Уб
- Дом здравља Лајковац
- Апотекарска установа Ваљево
- Завод за јавно здравље Ваљево

Табела бр. 23 Запослени у здравственим установама Колубарског округа према делатности, 2001.-2022.

Установа	Укупно		Здравствени радници Здравствени сарадници				Немедицински/ административни радници			
	Укупно 2001	Укупно 2022	%		Број		%		Број	
			2001.	2022.	2001.	2022.	2001.	2022.	2001.	2022.
Дом здравља Лајковац	140	71	71	77,47	100	55	29	22,53	40	16
Дом здравља Уб	106	131	75	81,68	79	107	25	18,32	27	24
ДЗ Мионица	61	59,5	74	78,15	45	46,5	26	21,85	16	13
ДЗ Осечина	52	50	81	76,00	42	38	19	24,00	10	12
ДЗ Ваљево	409	353	80	80,45	327	284	20	19,55	82	69
ДЗ Љиг	68	54,5	76	77,98	52	42,5	24	22,02	16	12
Општа болница Ваљево	1.316	1177	69	79,35	914	934	31	20,65	402	243
ЗЗЈЗ Ваљево	63	67	71	80,59	45	54	29	19,41	18	13
Апотекарска установа Ваљево	90	4	71	75,00	64	3	29	25,00	26	1
Укупно за округ	2.446	1.967	70	79,51	1.715	1564	30	20,49	731	403

Укупан број лекара запослених на неодређено време је 396.

+381(0)14 291-041

plan.analiza@
zzjzvaljevo.org.rs

14000 Ваљево,
Владике Николаја 5

Датум: 30.06.2023.

Број:

Табела бр. 24 Запослени здравствени радници у здравственим установама Колубарског округа према одабраним занимањима, 2001. - 2022.

Установа		Лекари					Стом.	Фарм. и остали	Мед. сестре	Зубни техничар	Остало
		Свега	Општа мед	На спец.	Спец.						
Дом здравља Уб	2001	23	13	2	8	8		56	4	9	
	2022	33	15	6	12	4		69	1		
Дом здравља Лајковац	2001	16	2	3	11	5		47	3	8	
	2022	16	3	3	10	3		36			
ДЗ Љиг	2001	13	5	3	5	4		31	2	2	
	2022	13	5	2	6	2	0,5	27			
ДЗ Мионица	2001	9	5	1	3	1		31	2	2	
	2022	12	7	1	4	2	0,5	32			
ДЗ Осечина	2001	7		1	6	2		29	4		
	2022	8	1	2	5	2		27	1		
ДЗ Ваљево	2001	67	14	11	42	35	2	203	18		
	2022	81	7	11	63	16	1	179	7		
Општа болница Ваљево	2001	219	28	33	158		12	648		42	
	2022	223	16	47	160		6	696		9	
ЗЗЈЗ Ваљево	2001	9	1	3	5		5	14		17	
	2022	10		4	6			33		11	
Апотекарска установа Ваљево	2001						30			34	
	2022									3	
Укупно за округ	2001	363	68	57	238	55	49	1059	33	114	
	2022	396	54	76	266	29	7	1099	9	24	

+381(0)14 291-041

plan.analiza@
zzjzvaljevo.org.rs

14000 Ваљево,
Владике Николаја 5

Датум: 30.06.2023.

Број:

7. ОЦЕНА ЗДРАВСТВЕНОГ СТАЊА СТАНОВНИШТВА

Анализом индикатора здравственог стања становништва може се уочити :

- природни прираштај има негативне вредности на нивоу Округа (-13,6%),
- стопа наталитета на нивоу Округа има ниске вредности (8,1‰),
- стопа опште смртности има вредност (21,7‰),
- стопа смртности одојчади је мања него претходне године (6,2‰),
- најчешћи узроци јављања код лекара у домовима здравља биле су болести система за дисање (које чине 20% амбулантно-диспанзерског морбидитета), док су најчешћи основни узрок хоспитализације болести система крвотока,
- најчешћи узроци смрти су болести система крвотока, малигна обољења, и болести органа за дисање,
- хронична масовна дегенеративна обољења су у порасту и прате процес старења који је на овом подручју узео маха,
- епидемиолошка ситуација у погледу заразних и паразитарних обољења на нивоу округа оцењена је као претећом,
- стање животне средине и хигијенских прилика је под редовном контролом.

У условима када се улажу напори да се ублаже последице друштвено-економске кризе, још увек се може очекивати пораст оних болести и стања у чијем настанку значајну улогу имају погоршани услови живљења, пад животног стандарда, исхране, одржавање личне и комуналне хигијене, дејство стресогених и других чинилаца. Неповољан утицај на здравље имају и многобројни чиниоци који утичу на рад здравствене службе, коришћење и остваривање здравствене заштите.

Да би одређене негативне последице досадашњег стања биле статистички мерљиве, потребан је дужи временски период. Међутим, неки статистички подаци већ сада указују да су дугогодишњи позитивни трендови у здравственој заштити становништва заустављени, а у неким областима здравља и здравствене заштите негативни показатељи су већ сада изражени.

У циљу заштите здравља становништва и смањења обољевања потребно је спровести одређене мере.

+381(0)14 291-041

plan.analiza@
zzjzvaljevo.org.rs

14000 Ваљево,
Владике Николаја 5

Датум: 30.06.2023.

Број:

8. ПРЕДЛОГ МЕРА

1. Кроз Програме и Планове рада здравствених служби, мерама примарне и секундарне превенције настојати да се познати фактори ризика детектују и санирају у највећој могућој мери, како би се здравље становништва очувало и унапредило, а могуће компликације превенирале, чиме би се побољшао квалитет живота али и смањили трошкови за лечење и рехабилитацију.
2. Здравствене службе путем континуираног здравствено-васпитног рада треба да обезбеде унапређење здравља, формирањем и подржавањем здравих облика понашања како појединца тако и групе. Најугроженијим групама становништва омогућити стицање знања и навика о здравом начину живота, како би се на време спречиле последице настале дејством ризико фактора.
3. Неопходно је ангажовање сваког појединца на очувању властитог здравља, како би се очувало здравље друштва у целини.
4. На нивоу заједнице обезбедити повољну физичко-биолошку средину која утиче на здравље становништва (здрава вода за пиће, исправна храна, чист ваздух, правилно уклањање отпадних материја и др.).
5. Обавезно електронско пријављивање заразних болести вршити континуирано према клиничкој дефиницији случаја, а складу са законским прописима којима се регулише начин, обим и динамика пријављивања
6. Обавезно лабораторијска дијагностика заразних болести под надзором и пријава узрочника
7. Промоција препоручене имунизације становништва против ковид 19
8. Реализација свих обавеза у програмима ерадикације и елиминације приоритетних заразних болести
9. Достићи и одржати обухват свим вакцинама од најмање 95 % и више, са посебним нагласком на имунизацију против морбила, рубеле и паротитиса, а с циљем одржавања високог колективног имунитета у свим територијалним јединицама
10. Провера вакциналног статуса и упућивање на обавезну имунизацију запослених у здравственим установама у складу са Правилником.
11. Поштовање законских прописа који регулишу пријављивање болничких инфекција, спровођење свих законом прописаних мера спречавања и сузбијања болничких инфекција.
12. Редуковати стопе морбидитета и морталитета, нарочито за болести које се могу превенирати.
13. У здравственим установама извршити реорганизацију здравствене службе у смислу веће ефикасности и рационалности. Приоритет дати ванболничкој служби у смислу унапређења здравља, откривања и сузбијања фактора ризика, у раду применити Одлуку и Уредбу о обиму и садржају здравствене заштите, поштовати приоритете у пружању здравствене заштите и применити доступне, тренутно најефикасније мере превентивне здравствене заштите као што је спровођење скрининга на карциноме: дојке, грлића материце и дебелог црева.
14. Ради обезбеђења комплетне и благовремене информације о здравственом стању становништва и здравственој заштити треба развијати јединствени информациони систем у здравству, увођењем аутоматске обраде података на свим нивоима пружања услуга становништву.

+381(0)14 291-041

plan.analiza@
zzjzvaljevo.org.rs

14000 Ваљево,
Владике Николаја 5

Датум: 30.06.2023.

Број:

15. Активним ангажовањем друштва зауставити тренд смањења наталитета, а пораст морталитета и негативног природног прираштаја.
16. Друштвена заједница мора да обезбеди минимум социо-економских услова, који директно утичу на здравље људи, али и минимум материјалних средстава потребних за спровођење и развој здравствене заштите.

др Александра Филиповић
спец. социјалне медицине

др Катарина Пантелић
спец. социјалне медицине

Рајковић др Биљана
спец. епидемиологије

Стевановић др Љубиша
спец. хигијене

др Ћорђе Вуковић
спец. хигијене

Слађана Станковић
спец. струк. санитарно-
еколошки инжењер

Директор ЗЗЈЗ Ваљево
др Марија Гавриловић

+381(0)14 291-041

plan.analiza@
zzjzvaljevo.org.rs

14000 Ваљево,
Владике Николаја 5

